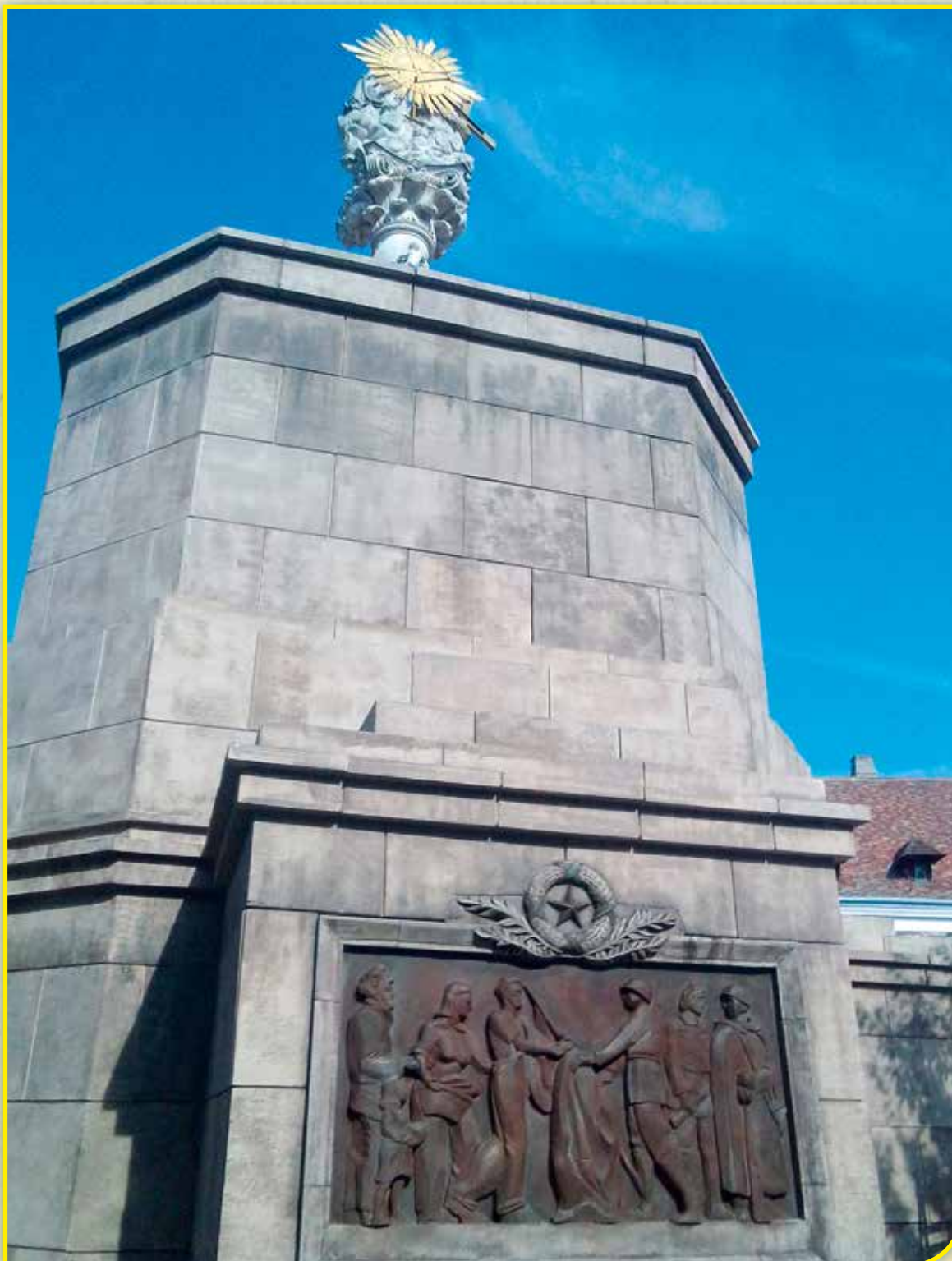

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2019. TAVASZ

Szerkesztői sorok

Az új esztendőben megújult Dunántúli Harangszót kínálunk kedves Olvasóinknak. Az új szerkesztőbizottság a jól bevált rovatokat – ígehirdetések, múltidéző és teológia, ArcKép, Nyitás és Kitekintő – megőrizte, ugyanakkor megújultak a megyei oldalak, ahol különböző sajátosságokba – mostani számunkban a húsvéti népszokásokba – szeretnénk betekintést adni. Új rovatot is indítunk „Megosztom” címmel, amelyben irodalmi élményeket osztunk meg Olvasóinkkal. Megújult egyházkerületi újságunk olvasása során jó töltetkezést kíván az új szerkesztőbizottság:

Adámi Mária (kerület), Kőrösi Krisztina (Vas), Sikterné Csizmadia Ágnes (Somogy-Zala), Szarka Éva (Fejér-Komárom), Hegedűs Attila (Sopron), Koháry Ferenc (Győr-Moson), Weltler Gábor (Veszprém) és ...

Koczor György
főszerkesztő

Látvány - és ami mögötte van

Városom főtere – mint oly sokszor – most nyáron is forgatási helyszínné vált. A készülő film a szocializmus idején játszódik egy, ha jól emlékszem, litván kisvárosban. Különleges utcanévtáblák, sajátos egyenruhájú „rendőrök” és kissé kopottas ruhájú fiatalok lepték el a belvárost. Még hangos tüntetés is volt utcánk végén.

A forgatás helyszínén készült a fénykép. A Fő téren álló Szentháromság-szobrot a film kedvéért egy paravánnal vették körbe, és munkásmozgalmi emlékművé alakították. A filmben valószínűleg nem lóg ki a szobor csúcsa – könnyen hihetnénk, hogy csak ez van ott, a partizánokkal és ötágú csillaggal díszített emlékmű. Mi csak a hőses beállítású képet látjuk, a délceg katonákat, és a filmből nem derül ki, hogy ez valójában csak díszlet.

És nem látjuk, mi van mögötte, pontosabban: mi van a középpontban. Ott áll a Szentháromság-szobor, kőből, nem hungarocellből, háromszáz éve, nem csak egy forgatás idejére. Mert hogy a díszletet azóta elbontották, de az emlékmű ma is áll.

Lehet, hogy a barokk stílus, amiben épült, már nem a mi ízlésünk, de az üzenete él: életünk központja mégiscsak a teremő, megváltó és megtartó Isten. Ennek az emlékműnek az árnyékában

pihennek meg a turisták, beszélnek meg találkozót a barátok, szövődnek szerelmek, gyűlnek össze mindenféle nagy ünnepen – ádventi gyertyagyújtástól szüreti fesztiválig – a város lakói. Egész életünk Isten jelenlétében zajlik, akár tudatlanul is.

Keresztységünk gyakran hordozza a fényképen látható feszültséget: más mutat a látvány, és más van a központban. Nagynak, erősnek mutatjuk magunkat, ezzel takarva életünk hiányosságait. Ezt hívjuk álszentségnek, de ezt nem lehet túl sokáig üzni, elég hamar

észrevevesszük a másikon, és észreveszük mások rajtunk.

De Isten is eljártssza ezt a játékot, igaz, éppen fordítva, amit nevezhetnénk álszentségtelenségnek: amikor gyengének és kiszolgáltatottnak, hungarocellnek mutatja magát, és csak bizonyos szögből – alulról – fényképezve, figyelve vesszük észre a benne rejtőző, égnek mutató és kőből készült maradandó épületet.

Isten megjelenése mindig magán hordozza ezt a törekénységet. Az Öszövet-ség írói kínosan vigyáztak arra, nehogy valamelyik szereplőjüket túlságosan pozitívnak állítsák be – mindnek, a legnagyobb prófétának vagy királynak is van valami bűne, gyengesége. És ugyanazzal a gyengeséggel találkozunk az Újszövetségben is. Egy jászol, amely egy eldugott provincia kisvárosában áll; kereszt, egy a sok közül: mindez törekény és „hungarocell” világnak tűnik.

Megfelelő nézőpontból kell rálátunk, hogy meglássuk, ami mögötte van: a biztosat, életünk középpontját. Ha vízszintesen áll a kamera, csak a látszatot veszi. Ha mer fölfelé nézni, ha meri vállalni a békaperspektívát, előtűnik a lényeg.

Hegedűs Attila

KOVÁCS ISTVÁN CSÖNGEI LELKÉSZ 1943-AS IGEHIRDETÉSE BÖJT 2. VASÁRNAPJÁN

Mt 15,21-28

Jézus azután elment onnan, és visszavonult Tírusz és Szidón vidékére. És ekkor egy kánaáni asszony, aki arról a környékről jött, így kiáltozott: Uram, Dávid Fia! Könyörülj rajtam! Leányomat kegyetlenül gyöttri a gonosz lélek! Jézus azonban nem válaszolt neki egy szót sem. Erre odamentek hozzá a tanítványai, és kérték: Bocsásd el, mert utánunk kiáltozik. De ő így felelt: Én nem küldettem máshoz, csak Izrael házának elveszett juhaihoz. Az asszony pedig odaérve leborult előtte, és ezt mondta: Uram, segíts rajtam! Jézus erre így válaszolt: Nem jó elvenni a gyermekek kenyerét, és odadobni a kutyáknak. Az asszony azonban így felelt: Úgy van, Uram! De hiszen a kutya is esznek a morzsákból, amelyek gazdájuk asztaláról lehullanak. Ekkor így szólt hozzá Jézus: Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod! És meggyógyult a leánya még abban az órában.

Minket, pogány magyar ősök késő keresztyén ivadékait első hallásra kétszer is szíven üt mai szentigénk. „Nem küldtettem, csak az Izrael házának elveszett juhaihoz!” Ez az első ütés. A második ennél is keményebb: „Nem jó a fiak kenyerét elvenni, és az ebeknek vetni!” Mindaddig nyugtalan is marad a lelkünk, amíg meg nem értjük, hogy ez is Jézus nevelési eszközei közé tartozik. „Amit most teszek – mondja egyszer Péternek, – azt most nem érted, de majd megérted.” Mai igénk is mindenestől ilyen dolga az Úrnak. Tanítványaiért, a pogány asszonyért, késő idők tanítványaiért, pogányaiért és keresztyéneiért történik ez így, hogy megtanulják belőle: kié a Messiás? (...)

Kié hát az Úr? A zsidóság a maga messiásfelfogásában úgy érezte, hogy a zsidó faj és nép szabja meg, mit és meddig cselekedhet a Messiás. Hiszen a miénk, a zsidóké! Az önhitt s a maga igazságával eltelt keresztyén valahogy ugyanilyet képzel. Érdekeimet, tekintélyemet, dicsőségemet kell szolgálnia, hiszen az enyém, a derék keresztyéné! Krisztus nem az emberé, aki Urának nevezi vagy Urává teszi. E mögött mindig ott leselkedik a Sátán ígéje: én tettelek urammá, én szabom meg, mit várok tőled.

Kié hát az Úr?! Azé, aki elküldte, az Istené! Félre hát minden civódással zsidó és nem zsidó, keresztyén és keresztyén között! Krisztus pedig az Istené, ez itt az igazság! A mi kérdésünk ne az legyen, enyém vagy tiéd-e a Krisztus, hanem az, hogy én kié vagyok! A Sátán kelepccéje-e, vagy tudok legalább annyira a Krisztusé vá lenni, mint e mai történet pogány asszonya?

Figyeld meg, testvérem, ennek az édesanyának nem azt mondja Jézus: nagy a te szereteted – pedig az is nagy volt; azt sem mondja: erős a te akaratod – pedig az is nagy volt. Nagy a te hited – ezt mondja neki. A hit tesz Krisztusé vá.

A megpróbálható és a próbát megálló hit!

Ne gondold, hívó testvérem, hogy az Úr csak az asszony szavából tudja meg a hite nagyságát. De igenis, érte és minden régi és új krisztushívóért mutatta meg nála a hit próbára tételét. Mert a hitnek létszükség az, hogy próbára tétessék.

A testi erő is elsorvad, ha soha nincs próba alá vetve. Értelmet és tudást a minél több próba élesít és növel meg. A hit is elsorvad megpróbálás nélkül. S helyét ez a hitetlen lelkület veszi át: a legkisebb zökkenő is a legnagyobb méltatlanság ellenem. Míg a hit növekedése onnan indul el, ahol a Krisztus kezéből a parányi morzsát is végtelennek látjuk.

A hitetlen embernek minden kevés, amivel az élte megáldatik. A kicsinyhitű a sok áldással is fél a jövődőtől. De aki a kananeai édesanyaként áll a Krisztus nyomába, az tudja azt, hogy ahova a Krisztus csak egy morzsát helyez, ott a sötétség világbirojának a hegyei sem elég hatalmasak. Minél nagyobb a hit, annál kisebb ajándék is elég a Krisztus kezéből, mert annál jobban benne van számunkra minden morzsában a Krisztus végtelen ereje.

A Sántától gonoszul gyötört világ mindenfelől: e föld, országok, világgrészek újjáépítéséről beszél. S az újjáépítést hirdető mondatok mögött mosolyogva áll az Ösgonosz: szétdúlt világ, kettétört életboldogságok, lehetetlenné vált jövődök, mind nekem szolgálnak!

Van-e annyi hitünk, testvéreim, mint annak a pogány nőnek, aki egy kis krisztusi morzsával neki mert indulni a maga kétségbeesett életének, mert tudta, hogy neki az a morzsa egészen elég? Tudjuk-e hinni azt, hogy a Sátán minden mai átokmunkáját hitünk próbájaként engedte meg az Úr? S merjük-e hinni azt, hogy mi, kik nem is csak morzsával, de az élet egész kenyerével indulhatunk neki a próbára tételnek, meglátjuk e szörnyű világ jobbra változását? Mert ha próbára enged is minket az Úr, akkor is övé a teljes hatalom égen és a földön. Nem vagyunk a bátortatlanság s meghátrálás népe, hisz a Krisztuséi vagyunk!

Zászlónkra ezt írjuk: a Krisztusé vagyok most és mindörökké, Krisztus pedig az Istené! S az Istennek ki támad büntetlen ellene?

MÁRCIUS

Ragaszkodjatok szívből az Úrhoz, egyedül neki szolgáljatok. (1 Sám 7,3)

Sámuel próféta mondja ezt a mondatot a kétségbeesett és hosszú évek óta siránkozó népnek. Izrael idegen isteneket imád, és közben nem érti, hogyan is lehetséges, hogy bár a szövetség ládája – Isten jelenlétének szimbóluma – a közelükben van, mégis a filiszteusok szorongatása közepette élnek. Nehéz helyzetben vannak. A körülményeik nem jobbra, inkább rosszabbra fordulnak. A keserűség egyre csak növekszik bennük. *Izrael egész háza sóhajtozott az Úr után* – ezt jegyzi meg róluk a bibliai könyv írója.

Mélyen az ember zsigereibe van ivódva, hogy a bajra valamilyen formában reflektálnia kell. Sóhajt, siránkozik, ordít, vagy éppen hallgatásba burkolózik. Néha szeretnénk azt hinni, hogy ezek a meg nem hallgatott imádságaink, pedig gyakran nem többek, mint annak kifejezései, hogy Isten nem olyan úton vezet minket, nem úgy gondoskodik rólunk, ahogyan mi szeretnénk, és főként nem úgy mutatja meg hatalmát, ahogyan azt mi akarjuk. A sóhajtozás és a siránkozás sosem hoz gyógyulást és szabadulást. Ehhez valami másra van szükség. Sámuel látszólag nagyon rövidre zárja a választ, **a szabadulás útját az irányváltásban jelöli ki. A szív ragaszkodásról beszél. És ebben nem pusztán érzelmi kötődésről van szó, hanem egy tudatos odafordulásról. A megtérés eredetileg nem vallásos tartalmú szó. Annyit jelent, hogy valamiről utólag másként gondolkodni, a gondolkodásmódot megváltoztatni. Az Ószövetség embere számára a szív az érzelmek és gondolkodás középpontja, ott születnek meg a döntések, onnan származik minden jó és rossz. Ezért hirdeti Sámuel a siránkozó és kétségbeesett egykori és mai embernek is a gyógyulás ezen útját: Ragaszkodjatok szívből az Úrhoz, egyedül neki szolgáljatok.**

Baranyayné Rohn Erzsébet

ÁPRILIS

Jézus Krisztus mondja: „Íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20)

Mi lesz velünk? Merre tovább? Hová és hogyan vezet ezután az út? Mindannyiunkban megfogalmazódtak már – bizonyára – ezek a kérdések. Életünk során nem egyszer találkozunk váratlan helyzettel, nem tervezett fordulattal, és ilyenkor félve, bizonytalanul tekintünk a jövő felé.

Ez a félelem és bizonytalanság jellemezte minden bizonnyal a tanítványokat is, amikor Jézus elbúcsúzott tőlük. Sőt mi több, nem kis feladattal bízta meg őket. Ismerjük jól a missziói parancsot: „Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...”, de hogyan?

Kétségeinkre, kérdéseinkre, bizonytalanságunkra és félelmeinkre Jézus ad választ. Most is! „Íme, én veletek vagyok...”

Az „íme” szócska a „látni” igének a felszólító módja. Azt jelenti: láss, nézz, odanézz! Most figyelj! Az Újszövetségben mindig olyan helyen fordul elő, ahol Isten Szentlelke Isten tetteire irányítja a figyelmünket, amikor Isten közvetlenül belenyúl a világ eseményeibe.

A tanítványok, ahogyan mi is, elsősorban önmagukra néztek. Jézus hiányát érezték, és közben sok saját magukkal kapcsolatos kérdés foglalkoztatta őket. Jézus ezekkel a tőlük búcsúzó utolsó szavaival felemeli a tekintetüket. Szinte látjuk, ahogy az álluk alá teszi a kezét, és azt mondja: Fölfelé nézzetek, ne lefelé! Ne a lehúzó erőknél engedjete! A kétségbeesésekről, az aggályaitokról, az ijesztően nagyra tűnő feladatokról följebb nézzetek. Mert „fentről” jön a segítség. Istennél dőlnek el a dolgok! Ezzel a menyeyei világgal maradjatok mindig kapcsolatban! Persze, hogy kevés az erőtök, persze, hogy sok a kérdés bennetek, de íme, az Isten cselekszik! Bennetek is, meg általatok is Ő fog cselekedni!

Ne féljete! – „mert íme én veletek vagyok...”

Kollerné Loós Zsuzsa

MÁJUS

„Senki sincs hozzád fogható, sőt nincs is rajtad kívül Isten.” (2Sám7,22)

Dávid, akiről mindig a mozgalmasság, az akció, a heves érzelmek, a gyors cselekvés jut eszünkbe, most ül, vagy fekszik egy keverten. A díszes palotában van. Isten nyugalmát, békéjét éli át, imádkozik. Nyugalom: végre ülök, végre nem üldöznek, végre nem menekülök, végre nem kell csapatot szerveznem, végre nincs halálfélelmem, végre megpihenhetek, végre béke. Dávid, amikor megpihen, amikor megnyugszik, amikor kicsit kiengedhetne, rögtön észreveszi, hogy valami nincs rendben, ő szép házban lakik, Isten ládája pedig még mindig egy sátorban. Dávid vallomást tesz arról, ami belül feszíti. Elhatározza, hogy házat, méltó hajlékot épít Izrael Istenének. Az Úr pedig ahelyett, hogy Dávidot akarná megkérni, hogy építsen neki házat, ő maga fog Dávidnak „házat” építeni. A templomot és a királyi palotát már nem ő, hanem Dávid fia, Salamon fogja felépíteni. Dávid belépett az imádság terébe. Isten jelenlétébe. S elmondja, hogy mit gondol Istenről. Ez egy nagyon szép kép. Kinek látom én Istent? Kinek lát ő engem, és kinek látom én őt? „Nincs senki hozzá fogható.” Isten szentségének és egyedülvalóságának a gyönyörű megvallása ez. Az egész Szentírás arról szól, hogyan építi Isten a házat. Dávid házat, Izrael házat, majd az Egyházat. Az a ház, amit Isten épít Dávidnak, mindörökre megmarad, és királyi széke örökké megáll. Dávid alázatosan és végtelenül nagy hálával fogadja Isten szavát. Felismeri és vallja, hogy amit Isten cselekszik, végtelenül több annál, mint amit megtölt. Az a ház, amit Isten épített Dávidnak, az örökké megáll. Ez a különbség az emberi szándék és Isten útja között. Dávid házán áldás van. A megváltás áldása. Hogyan élem át én a Dávid házának adott ígéretet? Hogyan vagyok benne a szövetségben? Milyen mélyen élem át a kereszt titkát? Isten felépít. Téged is! Felépíti mindazt, ami romos, ami elhanyagolt, ami félig kész, ami nincs befejezve. Sokszor az alapoktól indul. Egészen kicsitől indul. Isten egyrészt abban erősít meg minket, hogy beteljesítette az ígéretét, s ezt mi is átélhetjük. Másrészt pedig szeretne felépíteni bennünket is, szeretné felépíteni a mi házunkat is. Az életünk házat. Ne csüggedj, mert az Úr felépít! Mert a te áldással szolgádnak háza örökké áldott lesz! Ez a mi ígértünk is. Ámen

Verasztóné Magyar Melinda

Barokk orgonáink

A reformáció 500. évfordulójára egyházunk reprezentatív kiadványt adott ki. Egy három CD-lemezből álló albumot, amelyen nyolc magyar evangélikus orgona szól, három művész avatott játékával, dr. Finta Gergely szerkesztésében. A hangszerek közül hét felújított hangszer, ez dr. Kormos Gyula szakértő felügyelői munkáját, a restaurálást végző Soproni Orgonaépítő Kkt. és az AerisOrgona Kft. mestereinek felkészültségét és Egyházzenei Bizottságunk példás támogató hozzáállását mutatja. Ebből öt a barokk korhoz köthető, mind dunántúli, habár orgonáink túlnyomó többsége romantikus stílusú. Vajon miért vonzódik a mai ember a barokk orgonához különös szeretettel? Talán valami elveszett tisztaságot érzünk e hangszerek bájos megjelenésében és világos, romlatlanul igazi hangjában. A barokk az orgonazene legintenzívebb korszaka volt. Különösen az evangélikus vidékeken teljesedett ki, köszönhetően Luther zenéhez való hozzáállásának. Talán a történelem legjobb élettani hatással bíró orgonahangjai épp a lutheránus barokk Észak-Németországban születtek, leginkább a híres hamburgi mester, Arp Schnitger (1648-1719) munkássága nyomán. Magyarországon a 17. században a töröktől megkímélt területeken, a Felvidéken és Erdélyben szintén születtek barokk orgonacsodák, ezek stílusa ötvözi a délnémet-osztrák hangzást a lengyel közvetítéssel idáig elérő északi hatással. A Dunántúlon a történelmi nehézségek miatt nagyrészt később tudott kiteljesedni az orgonakultúra, amely még inkább beágyazódott a délnémet-osztrák stílusba, enyhelyi árnyalattal. A legrégebbi hangszer a soproni Szent György templomban áll 1633-ból. Az evangélikusok készítették, mivel akkor a templomot ők használták. A hite miatt Ausztriából Sopronba menekült Rauch András zeneszerző játszott rajta. A mai soproni evangélikus templomban 1782-ben a bécsi J. G. Malleck készített nagy barokk hangszert – ez sajnos már nincs meg. Az 1700-as évek elején, amikor az egyik artikuláris helyen, Nemesdömlőkön templom híján még a szabad ég alatt tartották az istentiszteleteket, már jártak orgonaépítők, a leendő templom orgonája ügyében. Egyébként a dunántúli orgonakészítők közt nem kevés evangéli-

kus vallású mestert találunk a barokk korban. A Kőszegen letelepült Jetter Jakab, akinek a kőszegi evangélikus templomban átépített formában láthatjuk az egyik hangszerét. Evangélikus volt a Sopronban működő Keeblatt Keresztély, vagy a nagyszebeni származású – ott a híres Johannes Hahn-nál tanuló – később Sopronba költöző Roth János, aki főállásban az evangélikus egyházközség gondnoka volt, mellette több reprezentatív helyre is készített hangszereket. Az ő fia, Roth József később 1793 táján Bonyhádon telepedett le – mivel Pécsen evangélikus iparos nem működhetett – a benépesedett Dél-Dunántúl orgonaigényének kielégítése céljából. Felújított orgonáját Kismányok evangélikus templomában csodálhatjuk meg. Az ő műhelyének folytatója, a katolikus Marschall József építette az egyházaskozári evangélikus templom teljesen eredeti formában megmaradt szép orgonáját. Rothnál is tanult a mucsfai születésű, Kistormáson műhelyt alapító evangélikus Mertz Ádám. Az ő nagyobb kapacitással működő műhelye távolabbi területekre, az Alföldre is épített már nagy, kétmanuálos, pedálos hangszereket. A győrkönyi és a szekszárdi evangélikus templomban láthatjuk orgonáját, de több, most még ismeretlen eredetű hangszer is lehet az ő munkája. Korábban a Dél-Dunántúlra távolról, Pozsonyból, Győrből, Pestről, vagy Grácból, Anton Römer műhelyéből kerültek az orgonák. Ilyenkorábban a zsidó templomban állt értékes, de romos hangszer 1765-ből, amely restaurálásra vár. A bátaapáti csodaszép, de igen romos hangszer is sürgős megmentésre szorulna. A szépen restaurált torvaji pozitív, a Nemzeti Múzeum kiállítási tárgya volt, jelenleg a Deák téri templomban szolgál. A dél-dunántúli hangszerek történetét Győrfly István kitűnő tanulmányából ismerhetjük meg, amelyet a bonyhádi orgonaépítőkről és kortársaikról írt. Az idei év elején a Göcseji Múzeumba került egy kis orgona. Amikor a restaurátorok megvizsgálták, találtak benne latin és magyar feliratokat, amiből kiderült, hogy eredetileg a kissomlyói evangélikus templomba készült, majd amikor itt újat építettek, eladták, így került a vöcköndi katolikus templomba. Régebben ez általában fordítva működött a Dunántúlon, a

katolikus templomok lecserélt hangszereit adták el evangélikus templomoknak a 19. század első felében. Különleges a bakonytamási evangélikus templomban álló tavaly szépen restaurált barokk orgona. Korábban a dénesfai Cziráky-kastély padlásán tárolták szétszerelt állapotban. Innen hozta el fizetség fejében a rábaszentandrás evangélikus kántortanító, Bodáts Sándor és zongorakészítő fia, akik 1843-ban Bakonytamásiban építették föl. Páratlan kultúrtörténeti különlegesség az e hangszer belsejébe ragasztott papíron található verstöredék, amely Szakonyi Mátyás lelkész műve. Ebben megszemélyesítve az orgonát, elmeséli annak történetét, és az evangélikus gyülekezetek orgona iránti igényének változását ebben a korban. Harka és Balf evangélikus templomaiban a katolikus König Fülöp híres soproni mester orgonáinak dr. Kormos Gyula általi restaurálásával indult az a folyamat, amely a mai napig tart, és amelynek köszönhetően jelenleg Magyarországon az evangélikus barokk hangszerek közül legtöbb a restaurált állapotú. Szépen felújított a nemescsói Klügel-Dorner-, a bokodi Reinhardt-orgona, amely a mester kísérletező hajlamáról tanúskodik, valamint a nemesleányfalui és a nagyvázsonyi vár melletti templomban található barokk orgona. Az 1852-es hegyeshalmi Klöckner-orgona még szinte barokk, Szerencsés Károly 1819-ben született, Győrben műhelyt nyitó evangélikus orgonaépítő viszont már a következő művészettörténeti korszak alkotója, a nagydéli evangélikus templomban található az orgonája. Felújításra vár még többek közt a fehérvárcsurgói, a kővágóörsi, a kapolcsi és a talliándörögdi barokk hangszer. Ahogy a nagyvázsonyi orgona felirata mondja: Laudate Deum in Organo.

Németh Szabolcs

„Egy, szent, egyetemes és apostoli...”

500 éves a lipcei vita

„Hiszem az egyetemes anyaszent-egyházat...” „Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat.” Előbbi mondat az apostoli, utóbbi a niceai hitvallás 3. hitágazatában szerepel. Milyen gyakran elmondjuk, de vajon értjük-e, hisszük-e és valljuk-e igazán? A tisztánlátás érdekében figyelmünket az 500 évvel ezelőtti eseményekre fordítjuk.

Luther a lipcei vitában Johann Eckkel állt szemben, aki a római egyház egyik elismert teológusa volt. Eredetileg Eck és Luther wittenbergi munkatársa, Karlstadt között folyt a vita a kegyelem és a szabad akarat kérdéséről, és Lutherre „csak” közvetítő szerep hárult a két fél között. **Így senki nem sejtette, hogy a lipcei disputa mégis jó apropó lesz számára, hogy egy új egyházképet mutasson be.** Ma már egyértelműen kimondhatjuk, hogy Eck csak azért provokálta a vitát Karlstadt-tal, hogy végül Lutherrel találkozzék. Erre utal Luthernak az egyik 1519-ben kelt levele, amelyben így fogalmaz: „Az én szeretett Eckem, az alattomos, újabb civódásba ránt bele.” Eck ugyanis a vitára kiadott téziseiben (Karlstadt helyett) leginkább Luthert támadta, elsősorban a bűcsúról, a bűnbánatról, az egyház kincséről és a tisztítótüzről szóló tanai miatt. Mindezek ellenére Luther is nagy kedvvel vágott bele tételei kidolgozásába. A kiválóan vitázó teológus állt szemben a Szentírás teológusával. Eck és Lipce saját dicsőségüket keresték, nem az igazságot. A vitát kezdeményező teológus e találkozózt is arra akarta használni, hogy népszerűségét növelje, és a római pápát szolgálja. Nem így Luther, aki itt is kizárólag az evangélium ügyét tartotta szem előtt.

Luther lipcei megjelenésének több akadálya is volt. Még a hozzá közel állók is (pl: Spalatin) ellenezték ezt a találkozót. Luther ridegen, már-már könyörtelenül válaszolt az aggódó barátnak: **„Könyörgöm, ha az evangélium igazságáról gondolkodsz, csak azt ne hidd, hogy ügyével foglalkozni lehet veszekedések, megbotránkozás, forrongás nélkül. Kardból nem faraghatasz tollat, háborúból nem teremthetsz békét. Isten szava kard, háború, megbotránkozás, romlás, mérreg, medve az úton, oroszán az erdőben...”** Az eddig visszafogottan viselkedő Luther ezúttal hajthatatlannak bizonyult: **„Most vonz az Úr, és nem kelleni követem őt”.** Luther megjelenésének másik fő akadálya a menlevél hiánya volt, amely nélkül nem utazhatott volna el a városba. Az érdekes előzmények közé tartozik, hogy maga Eck volt az, aki végül megszerezte a hercegtől a szükséges menlevelet. Nyilván nem Luther iránti szeretetből, hanem várható győzelmének biztos tudatában cselekedett így.

Amikor 1519. június 24-én Karlstadt, Luther és Melanchthon Lipcsébe érkeztek, egy baleset következtében Karlstadt szekeréről levált az egyik kerék, ő lezuhant a szekérről, és olyan szerencsétlenül esett, hogy horzsolásokat és zúzódásokat szenvedett, amelyek miatt orvosi kezelésre szorult. Ha ez még nem lett volna elég, Luthert és barátait a lipceiek hüvös közönyösséggel, sőt gyűlölettel fogadták, és minden lehetséges módon éreztették velük, hogy nem kívánatos személyek a városban. Ennek a találkozásnak az előjelei tehát semmi jót nem sejtettek. A vita egyébként három hétig tartott (július 16-án lezárult). Luther és Eck a második héten találkoztak. Az első

és a harmadik héten Eck Karlstadt-tal vitázott.

Luther lipcei tézisei több ponton mutatnak hasonlóságot a 95 tételben megfogalmazott állításaival. Mindkettő az Úr igéjével kezdődik. A 95 tétel így: „Mikor Urunk és Mesterünk, azt mondta: 'Térjetek meg!', azt akarta, hogy a hívők egész élete bűnbánat legyen”. Az első lipcei tézisben ez áll: **„Mind-en ember naponta vétkezik, azonban bűnbánatot gyakorol Krisztus tanítása szerint: Térjetek meg!”** (Mt 4,17). A 10. lipcei tétel szerint **„egészen bizonyosan igaz, hogy Krisztus érdeme az egyház valódi gazdagsága”**, amely hasonló az 1517-ben közétett 62. tétel igazságához, amely szerint az egyház igazi kincse Isten szent evangéliuma.

Feltűnő, hogy a bűcsút, amelynek a 95 tételben még nagy teret szentelt Luther – csaknem 60 tézisben tárgyalta –, a lipceiek közt csak röviden említi (11. és 12. tézisek), és pedig szigorú, elutasító módon. „Azt állítani, hogy a bűcsút jó, örültség (...) Minden keresztyénnek el kell vetnie a bűcsút az ezzel való visszaélés miatt, mert az Úr mondja: „Én, én vagyok az, aki eltörölöm álnokságodat önmagamért, és vétkeidre többé nem emlékezem.” (Ézs 43,25) Ezzel Luther már itt hangsúlyozni akarta, amit később újra és újra kiemelt: nincs igényünk a kegyelemre és a megbocsátásra. Nélkülem, sőt ellenemre üdvözített engem az Úr. Valóban, Lipcsében a bűcsúról csupán kevés szó esett. Egyszerűen azért, mert ezt maga Eck is semmibe vette. Róma, korábbi tévedését belátva, egyszerűen ejtette a kérdést, a nemrég még híres bűcsúprédikátor, Johann Tetzel pedig ekkorra már mindenki által elfeledve, súlyos betegen feküdt egy lipcei kolostorban.

Ma teljes az egyetértés abban a kutatók között, hogy a lipcei tételek legfontosabb mondata a 13.-ban olvasható, ahol Luther a következőket vallja: **„Azt, hogy a római egyház az összes többi felett áll, az utóbbi 400 évben keletkezett kőbe vésett pápai határozatok igazolják, amelyekkel szemben az azt**

megelőző 1100 év hiteles története, a Szentírás szövege és az összes közül a leghitelesebb, a niceai zsinat határozata tanúskodik”. Ez a tézis valódi mestermunka! Luther kora egyházának tévelygéseit, az egyház első évezredének hiteles történetével igazolja, ami az Írással is egyezik. Aki eddig a hit legfőbb kérdéseinek a világosságáért fáradozott, most az egyházi alkotmány alapvető és megkérdőjelezhetetlennek tartott tételeivel szállt szembe. Ez pedig itt, Lipcsében történt meg először nyilvánosan.

Eck ebben a vitában nem meggyőzni, hanem legyőzni akarta ellenfelét, ezért „huszítanak” bélyegezte őt, mivel nézetei, különösképp, ami a pápát és az ő hatalmát illeti, nagy hasonlóságot mutattak a konstanzi zsinaton elítélt Husz János tanaival. Luther az eretnokság vádját határozottan visszautasította, bár a jelenlévők nagy csodálkozására és látható felháborodására kijelentette: **„Husz János és a husziták hittételei között sok valóban keresztyéni és evangéliumi van, amelyeket az egyetemes egyház nem vethet el.”** Ezek közé tartozik például az is, hogy csak egy egyetemes egyház létezik. Ezzel expressis verbis kimondta, hogy a konstanzi zsinat több ponton is tévedett, ami felfoghatatlan skandalum volt a jelenlévők többsége számára. Ecknek e témakör végén elmondott szavai ezt hűen tükrözik: „Én mondom Önnek, nagytiszteletű atya, ha azt hiszi, hogy egy törvényes módon összeült zsinat tévedett vagy téved, akkor Ön olyan számomra, mint egy pogány vagy vámszedő. Hogy mi az eretnokság, szükségtelen itt fejtegetnem.” Luther kijelentése azért is „olaj volt a tűzre”, mivel a szász nemesség még nem feledte el a huszita hadjáratokat, sem azok rettenetes következményeit, így aki Lipcsében akárcsak egy-két jó szót is szólt Husz érdekében, azt a lipceiek nemcsak megtagadták, hanem el is átkozták. Ebben a kérdésben tehát nem került sor megegyezésre.

A második téma, amiről Luther és Eck hosszasan vitatkozott, az egyház lényegéről szólt. Itt is áthidalhatatlanok voltak az ellentétek. Eck számára az egyház egy intézmény volt, amelyet a pápa képvisel és irányít. Ez az egyház pedig „római”, és ezen kívül nem létezik másik. Luther szerzetesként egy ideig ugyanezt a véleményt képviselte, azonban az Írást tanulmányozva, és abban egyre jobban elmélyedve lényegesen más meggyőződésre jutott. Már a lipcei vita előtt tanította: **„Bárhol is hirdetik az Isten igéjét, és hisznek benne, ott van az igazi hit, a rendíthetetlen szikla. Ahol a hit, ott az egyház; ahol az egyház, ott van Krisztus menyasszonya; ahol Krisztus menyasszonya, ott van minden, ami a végéig tartozik. Így a hit mindent birtokol, ami a hiten nyugszik: a kulcsokat, szentségeket, hatalmat és minden mást.”** Számára tehát az egyház nem intézmény, sem szervezet, hanem Krisztus menyasszonya. Élő, pulzáló és nem halott! **Olyan gyülekezetekből álló közösség, amely az ígére hallgat és belőle él.**

Végül ki győzött a vitában? Sokan feltették azóta az ilyenkor adekvát kérdést, és a válaszok is meglehetősen szerteágazók. A legtöbben egyértelműen Eck mellett teszik le voksukat, mások döntetlenre adják a két fél küzdelmét. Ritka, aki Luthert említi. Segítség lehet számunkra a reformátor részletes visszaemlékezései, amelyekből megtudhatjuk, hogy maga sem volt elégedett a vita kimenetelével, tételeit sem tudta igazán kifejteni, Eck pedig több esetben inkorrekt módon bánt vele. Mégis – e lipcei találkozásnak a sok negatív jelensége és sikertelensége mellett – az egyház lényegéről szóló felismerés és hitvallás valódi eredménynek bizonyult, amely ugyan az

adott pillanatban nem volt érzékelhető, de később komoly hatást gyakorolt a teológiai gondolkodásra. Luther nem szerette az „egyházról” szóló érthetetlen beszédet.” Túlságosan elterjedt ugyanis az a nyomorúságos nézet, amely alapján sokan a felszentelt épületre és törvényes testületre gondoltak. **Száma az egyház „hívők közössége”, „gyülekezet”, vagy „Isten népe” volt, legszívesebben „szent keresztyénségnek” nevezték, olyannak, aki él, lélegzik:** „Ahol Isten szavát hirdetik és hiszik, az az egyház, ezért nevezik a hit birodalmának, mert királyát nem látják, hanem ő maga a hit tárgya. Ők azonban (Eck és társai) a látható dolgok birodalmát alkotják meg belőle, azáltal, hogy neki látható vezetőt adnak. **Nem tudom, hogy a hit el tud-e szenvedni más vezetőt, mint Krisztust**”. Az egyház szentségnek lényege ezért Isten ígéjében és az igaz hitben rejlik. Ebben áll az egyház egysége is, amelyet nem szemlélni, hanem hinni kell. Szélességét és határait nem az emberi ítélet és elmarasztalás határozza meg: „a történelem folyamán egyeseket Isten népének és szenteknek hívtak, mégsem voltak azok, mások viszont nem Isten népének és szentjeinek hívtak, és mégis azok voltak. **Az egyház elrejtett egyház.**”

Összességében elmondhatjuk, hogy Luther harca nem a katolikus egyház ellen irányult, hanem a pápaság ellen, mert az a keresztyénség igazi egységét, a Krisztusban hívők egységét tette lehetetlenné. Ezért nem szerencsés, ha evangélikus körökben a katolikus (magyarul: egyetemes) szó pejoratív értelemben jelenik meg. **Nem használhatjuk sztokszóként, miközben a hitvallásban újra és újra megvalljuk!** Nem Luther vált ki az egy, szent és egyetemes (katolikus) egyházból, ahogyan ezt sokan gondolják, hogy valami újat alapítson, hanem azok lettek hűtlenné az egyetemes egyházhoz, akik megfelelkezve az apostoli örökségről a tévtanítók útjára léptek. Luther az ellenfeleit soha nem nevezte katolikusnak. Irataiban következetesen a „páplisták” vagy „romanisták” kifejezéseket használta. Ő maga pedig haláláig vallotta az egy, szent, egyetemes és apostoli anyaszentegyházat.

Amit Luther először Lipcsében képviselt és tanított, hogy az egyház nem szervezet, hanem a hívők közössége, Krisztus menyasszonya, később félreérthetetlen világossággal a hitvallási irataink is elismerték: **az egyház az összes hívő gyülekezete, ahol az evangéliumot tisztán hirdetik, és a szentségeket az evangélium szerint szolgáltatják ki.** Ezen áll vagy bukik minden. Nem a tan néma birtoklása, hanem a keresztség evangéliumának meghirdetése (Viva Vox Evangelii), és a szentségekben való részesedés az egyház lényege.

Végül emlékezzünk azokra a szavakra, amelyeket Luther a Nagykátéban említett: **„Hiszem, hogy van itt a földön szent sokaság és egyetértés, (...) egybe hívva a Szentlélek által, egy hitben, lelkületben és értelemben különféle talentumokkal, mégis baráti szeretetben, elvtelen összeborulás és féktelen széthúzás nélkül”.** Oly jó és kívánatos volna, ha az igaz egyházról gondolkodva a struktúra, a látható felépítmény, az intézmény és az egyre bonyolultabb összefüggések helyett újra rácsodálkoznánk arra, amit a reformátor az egyik igazán veretes hitvallási iratunkban, a Schmalkaldeni cikkekben ilyen egyszerűen hagyott ránk: „Mert hál’ Istennek, egy hét éves gyermek is tudja, hogy mi az egyház: szent hívők és báránykák, akik pásztoruk hangját hallják. Mert így imádkoznak a gyermekek: „hiszem az egy keresztyén anyaszentegyházat...”

*Weltler Ödön 1986-os előadás nyomán
összeállította Weltler Gábor*

Ülésezett egyházkerületünk közgyűlése

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület 2018. november 16-án Csákváron tartott közgyűlése főként az országos bizottságokba delegált tagok megválasztásával, illetve a 2019-es munkaév programjainak megtervezésével foglalkozott.

Az együttlét Szebik Károly helyi lelkész áhítatával kezdődött a templomban. Ezután a gyülekezeti terembe vonultak át a kerületi közgyűlés tagjai. A tanácskozás megnyitását követően Kissné Kárász Rózsa, az egyházkerületi jelölőbizottság elnöke bemutatta a jelölőbizottság tagjait, majd tájékoztatást adott az országos bizottsági tisztségekre való jelölés folyamatáról. Ezután kezdetét vette a szavazás. A kerületi elnökség javaslatára azokban az esetekben, ahol a betöltendő bizottsági tisztségek számát a jelöltek száma nem haladta meg, a jelenlévők nyílt módon, kézfelemeléssel döntöttek a küldöttek személyéről.

Napirendre került egy társulási kérdés is. Rostáné Piri Magda vasi esperes előterjesztésében elmondta, hogy a Gércei és a Kissomlyói Egyházközségek nem képesek önállóan lelkészi állást fenntartani, ezért a társulás mellett döntöttek. A társulási egyezményt és a díjlevelet az egyházközségek és az egyházmegyei közgyűlés már előzetesen elfogadták. Az egyházkerület közgyűlésének egyhangú jóváhagyásával a társulás 2019. január 1-jétől lépett életbe.

Ezt követően Szemerei János püspök ismertette a kerület jövő évre tervezett programjait. Köztük kiemelte az artikuláris napot, amelyet 2019. szeptember végén, Nemeskőren tartanak majd. Emellett a Dunántúli Harangszó című kerületi lap további működéséről is döntöttek a tanácskozáson. A közgyűlés meghosszabbította Koczor György megbízását a szerkesztői feladatok elvégzésére.

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület tervezett programjai a 2019. évben

február 24.

Kerületi megemlékezés a gyülekezetekben

március 1-2.

Révfülpö: Gyülekezeti elnökségek találkozója

április 26. Gyenesdiás: Egyházkerületi közgyűlés

augusztus 26-28.

Pápa: Kerületi munkaévkezdő lelkészkonferencia

szeptember 29.

Nemeskő: Artikuláris nap

október 7.

Győr: Parókusi alkalmassági vizsgálat

november 15. Győr: Kerületi közgyűlés

november 25-26.

Balatonszárszó: Kerületi hivatásgondozó napok

Lelkészeink megfeleltek a parókusi alkalmassági vizsgálaton

Öt lelkész tett tanúságot felkészültségéről a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület győri székházában, 2018. október 8-án tartott parókusi alkalmassági vizsgálaton. Bence Győző (Nagyveleg), Felegyi-Németh Mihály (Ecseny), Juhász Dénes (Bokod), Koch Szilvia (Győrújfalú) és Váraljainé Melis Orsolya (Sárbogárd) beosztott lelkészek vizsgáztak az egyházkerület püspökéből, valamint esperesekből, felügyelő lelkészekből és gyülekezeti felügyelőkből álló bizottságok előtt. A vizsgálaton az öt jelölt sikeresen megfelelt, így mostantól parókusi lelkészi szolgálatra megválaszthatók.

AM

Bejegyzés a családi Bibliában

Hittantanárként, be kell vallanom őszintén, a Bibliám néha munkaeszközzé lényegül át a kezemben. Az órákra való felkészülés, illetve az azokhoz kapcsolódó ígehelyek, történetek összegyűjtése okán lapozom és olvasom a hittankönyvek között tartott Bibliámat. Az Útmutató napi kis, rövid igéi észrevétlenül átvészlik a rendszeres bibliaolvasás helyét a mindennapjaimban.

Így történhetett meg, hogy egy pár évvel ezelőtt kapott új Szentírás kicsomagolatlanul maradt sokáig a polcon. A karácsony előtti rendrakásban került a kezembe. Fellapozva örömmel vettem észre a végében a családi események helyét. Úgy gondoltam, aktuális lenne most már, 34 évvel házasságkötésünk után megkezdeni a családi történetek bejegyzését örömdetesen gyarapodó familiánk életéről.

Eddig a kislakú, praktikus, táborban, hittanórán könnyen elővehető Biblia volt nálam napi használatban. És ebből „fogyott” is egy pár. Azonban most egy új funkcióval egészül ki számomra a bibliai kincsestár. Bár tudom, ez sok családban nem jelent újdonságot. Mint ahogy édesanyám is emlegeti a családi nagy Bibliát, amibe minden jeles esemény feljegyzésre került dédnagyapám által.

De valahogy most mégis egy új érzés kerít hatalmába ennek a felfedezésnek a birtokában. Bizonyára a kor előrehaladta is számít.

Tagadhatatlan az a felelősség is, ami az öröm mellett jelen van a nagy család összejövetelén. De vajon miért több egy „családi biblia” hátuljába felírt adatsor, mint egy családfa összeállítása, mely napjainkban oly sok ember számára bír nagy jelentőséggel? Súlyja van annak, ha egy olyan könyv utolsó lapjaira jegyzünk fel valamit, amelynek első szava így hangzik: „kezdetben”. Amikor házasságkötésünkkel egy új család alapjait rakjuk le, belépünk abba az Isten által megalkotott rendbe, melynek első párja Ádám és Éva voltak.

Fontos, hogy ezek az adatok nem egy határidőnapló bejegyzései. És talán nem is az a lényeges ebben, hogy az évről évre visszatérő évfordulók, névnapok, házassági évfordulók, születésnapok dátumát legyen honnan meglesni. Sokkal inkább az a tény, hogy egy olyan helyen kerültek rögzítésre ezek a nevek és események, amely könyv az életünk irányát, célját mutatja; az értelmét meghatározó örömhírt adja mindennapjainknak.

Jó pár évvel ezelőtt egy négygyermekes édesapa mesélte nekem a következőket: mindennapi imádságaihoz már jegyzetekre volt szüksége, mivel olyan hosszúra nyúlt azoknak a sora, akikért nap mint nap imádkozik. Nehogy kimaradjon valaki... Talán a mi imagyakorlatunknak is elkél egy ilyenfajta segítség. Ha minden nap fellapozhatjuk az élet könyvének „kiegészítő feljegyzéseit” is, onnan könnyebben vihetjük szeretteinket sorban Mennyei Atyánk színe elé.

Meggyőződése, valamint tapasztalatom, hogy minél többet ismerünk Isten Igéjéből, annál többet tudunk a magunk hiányosságairól, elmulasztott tennivalóinkról, valamint az előttünk álló feladatokról. Csak így nyugodhat le, válhat az ember számára elviselhetővé az a felelősség, amely családjunk, szeretteink iránt él bennünk. Csak Isten Igéjéből kaphatunk eligazítást gyermek és unoka neveléséről, helyes házastársi magatartásról.

Teljesen átérzem és megértem a híres íróról, Mark Twainről szóló kis történetet, aki egyszer egy barátjával beszélgetett a vallásról: – Tudod – mondta a barátja, – a Szentírás tulajdonképpen azért van, hogy eligazodást adjon nekünk a hitben. Én nem sok hasznát veszem. A Bibliában olyan sok érthetetlen részre bukkanok...

Mark Twain hallgatott, majd elgondolkodva így felelt:

– Tudod, engem a számomra érthetetlen bibliai helyek nem idegesítenek. Sokkal több gondom van azzal, amit megértek...

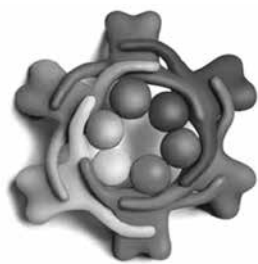
Ahhoz, hogy használni, pontosabban helyesen használni tudjuk a Bibliában leírtakat, elengedhetetlen annak mind gyakoribb olvasása, tanulmányozása. Ha ezt egy olyan Szentírással tesszük minden nap, amelynek hátuljában családjunk tagjai, azok életének fontos eseményei is helyet kaptak, senkit nem felejtünk el naponta Isten elé vinni magunkkal. Kérve az Ő áldását szeretteinkre, a reánk bízottakra és önmagunkra.

Mészáros Tamás

Felelős: Adámi Mária; maria.adami@lutheran.hu

Nikodémus Akadémia – avagy bibliaóra másképpen

Nika... Hát ez meg micsoda? – kérdezhetik Tata vonzaskörzetén kívül eső testvérek. A „nika” görög szó és győzelmet jelent, de itt Tatán a elmúlt 17 évben a „Nika” a csütörtök esti közös tanulás egyórás alkalmát jelenti, melyen a vasárnapi átlag-gyülekezet (45-50 ember) mintegy egynegyede(!) vesz részt – a 34. szemeszter után is töretlen lelkesedéssel(!) – ami érthetően a lelkészt is inspirálja. A Nika-t azért szeretjük, mert vetített képes előadásokon keresztül, megtervezett tematika alapján, keresztény értékrenden, lutheránus józansággal tájékozódva közelítünk meg olyan problémákat, melyekkel szinte naponta találkozunk, de olykor még egyházi vezetők sem foglalnak állást benne. Nem az Igére válaszolva keresünk közösen egy-egy problémát, hanem az élet számos gondjára-bajára, kihívásaira keresünk biblikus válaszokat.

Egyházmegyénkben régóta szolgáló kollégáim a megmondható, hogy húsz évvel ezelőtt én voltam a legnagyobb kritikusa a hétközi bibliaóráknak, hiszen esténként, kisvárosban, többnyire idősebb testvéreknek tartva azt, ha nem is reménytelen, de csekély eredménnyel kecsegtető vállalkozás volt... A '90-es évek közepén egy-két embernek tartottam bibliaórát.

A Nika elindításának ötletét egy hosszabb ideig tartó megtapasztalás vetette fel bennem. Jelesül: 1991-92-es bielefeldi ösztöndíjam után a tatabi *Eötvös József Gimnáziumból* felkértek, hogy „idegenvezetős” osztályoknak művelődéstörténet tantárgy keretében tanítsak „keresztény ismereteket”. Ezt 14 éven át örömmel végeztem, ami gyakorlatilag a művészettörténet egyházi részét, s egyszersmind a keresztény kultúrába való bevezetést jelentette. Ami áttörést jelentett hatékonyságban, hogy először csak rengeteg diával, később projektoros prezentációkkal igyekeztem minél több releváns információt átadni. A sok-sok képet s magyarázatokat örömmel fogadta a videogeneráció... Aztán rájöttem: **A nagymamák is a videogenerációhoz tartoznak!** A 20. századi ember életét alapvetően a képi, mozgóképi kultúra határozta meg, s ennek tudatában állítom össze az adott témához a 35-40 képes prezentációm.

A Nika nagyon sok örömet ad nekem ennyi idő után is. Visszajelzésekből tudom, hogy másoknak is fontos a közös tanulás ezen alkalma, melyekben a leginspirálóbb számomra, amikor Teológiai Akadémiánkon (most Evangélikus Egyetem) megtanult egyháztörténeti-, dogmatikai-, hermeneutikai stb. ismereteimet kell felfrissítenem, aktualizálnom. Idén van lelkésszé avatásomnak 30 éves jubileuma – hálattal szívvel köszönök mindent az ÚR Istennek, hogy taníthattam, taníthatok, s még – remélem sokáig – másokkal együtt tanulhatok. <https://tata.lutheran.hu/nika.htm> .

Ökumené Esztergomban - Állandóság és újdonság az imahéten

Egyik diakónus teszi fel a kérdést az ökumenikus imahét hatodik napján, amikor a templomból kimenve kézfogással és köszönéssel búcsúztak a hívek, hogy a saját felekezetünk vagy az éppen kezét nyújtó testvér hovatarozásának megfelelően köszönünk-e?

Amikor 15 évvel ezelőtt Esztergomba kerültem, az imahét estéin derült ki, mennyire nem ismerik a városban az evangélikusságot, és azt sem, hogy mi úgy köszönünk: „Erős vár a mi Istenünk!” Eldöntöttem tehát, hogy érthetően, hangosan mindenkinek azt fogom köszönni, hogy Erős vár a mi Istenünk! Ebben az évben tapasztaltam igazán, hogy már tudják, nemcsak római katolikusok, reformátusok és még nálunk is kevesebb létszámú görög katolikus vannak, hanem evangélikusok is, akiknek szintén megvan a saját köszönésük, és azt kell mondani a piros stólás lelkésznek. Tizenöt év hosszú idő! A papi, lelkészi kar nem sokat változott ez alatt az idő alatt Esztergomban. Az őszinte és jó testvéri közösséget élhetjük meg. Sokat beszélünk szolgálatainkról, tanításainkról, hittanos élményeinkről.

Szolgálatunkról, személyünkről árulkodik, amikor a római katolikus pap mesélte, hogy a káplánjával együtt mentek, és az egyik gyermek így köszönt nekik: Dicsértessék a Jézus Krisztusok! Két pap, akkor két Krisztus...??? Állandóság, hogy az egységért való közös könyörgésünk során minden év ökumenikus imaheti szerdáján felekezeteink püspökei szolgálnak. Négy rövid, de tartalmas ígéhirdetést hallunk. Ezúton is megköszönöm Szemerei János püspökünknek, hogy évről évre szolgál és prédikál nekünk a mi Urunkról, Jézus Krisztusról. Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek már így búcsúzott:

én már várom a következő szerdát. Érdeklőség, hogy az új egyházmegyes római katolikus püspök, dr. Mohos Gábor már három éve, még mint a Püspöki Kar titkára, meghívásunkra szolgált a templomunkban, és újdonság, hogy – erről a szívemben nagyon nagy hálával írok – egy fiatal, imádságos életű evangélikus házaspár (Borbély-Dinnyés) kezdeményezésére egy ökumenikus énekkar is összeállt, akik aztán kedden este az evangélikus templomban énekeltek. Így is kezdődhet az egység, a hívek közös szolgálatával. Egészen más, ha nem csak kilenc pap imádkozik estéről estére, vagy szerdánként tizenhárom és szolgál, hanem egy ökumenikus közösség.

Klimentné Ferenczy Andrea
Felelős: Szarka Éva lelkész; istvan.szarka@lutheran.hu

Luther-szobor az 501. évfordulóra

Már a reformáció 500. jubileumi éve előtt tudni lehetett, hogy egy év nem lesz elegendő minden alkalom vagy feladat megvalósítására. Így volt ez Lébényben is, ahol a gyülekezet vezetősége egy Luther-szobor elkészítését tartotta illendőnek a jeles évfordulóra. A gondolatot Dömény Lajos népi faragót keresték meg, hogy készítsen egy Luther-szobrot a gyülekezeti teremben való elhelyezésre.

Dömény Lajos, akinek számos munkája van kiállítva Lébényben és a környéken, gyakran kap megrendelést emléktáblák, szobrok elkészítésére, nagy örömmel fogadta a megkeresést. Miután elkezdett ezen gondolkodni, elmondta, hogy bár ő katolikus, korábban is érdekelt Luther személyisége. Amikor a lelkész útmutatása alapján elkezdett komolyabban foglalkozni vele, a leírások és a képes albumok alapján felfedezte, hogy zömök, erőteljes testalkatukban mennyire hasonlítanak egymáshoz.

A munkát még 2017-ben elkezdte, de az előkészítő munkálatok során kiderült, hogy a kiválasztott tölgyfa rönkben egy hasadás van, ezért új alapanyagot kellett keresnie. A munkálatok emiatt és munkahelyi elfoglaltságai miatt 2018-ra húzódtak át, és végül adventre zárultak le.

Nagy volt az öröm, amikor elkészült a szobor. A gyülekezet tagjai azzal a jóleső érzéssel tekintették meg, hogy sikerült ilyen módon is emlékeztetést tenni a reformáció 500. évfordulóját.

Ökumenikus imahét 2019. „Az igazságra, csakis az igazságra törekedj” 5 Móz 18-20.

Az idén is nagy érdeklődés mellett zajlott az egyetemes imahét az egyházmegye gyülekezeteiben. A teljesség igénye nélkül rövid összeállítást adunk közre a találkozásokról.

Győrben a belvárosi körzetben három templomban kerültek megrendezésre az imaestek, mindegyikben kétszer gyűltek össze a résztvevők. A nyitó alkalom a református templomban volt, ahol Szemerei János püspök hirdette az ígét. A római katolikus és az evangélikus templomban az első estén szintén a másik felekezet püspöke prédikált. Minden alkalommal megteltek a templomok. A legmesszebből Heizer Tamás budapesti baptista lelkész érkezett, tekintve, hogy jelenleg Győrben nincs baptista lelkész. A befejező alkalom szokás szerint vasárnap volt a baptisták Hajnalcillag imaházában. A város másik felén a nádorvárosi körzetben hasonló módon folyt le az imahét. A továbbiakban még megtudtuk, hogy decemberben nagy sikerrel lezajlott az Öttemplom fesztivál. A város egyházainak tagjai és a művészetek iránt érdeklődők sokat gazdagodtak a színvonalas rendezvények által nyújtott élményeken keresztül.

Mosonmagyaróváron szintén egy hétre terjedt ki az imahét. A város összes temploma és gyülekezete bekapcsolódott a közös rendezvénybe. A helyieken kívül idén Győrből a hetednapos adventista gyülekezet lelkésze is hirdette az ígét. A templomok minden este szépen megteltek. Az összejövetelek után a lelkészeknek is módjuk volt egymással kötetlenül elbeszélgetni.

Győr-Ménfőcsanakon nagy hagyománya van az imahétnek. A két katolikus és az evangélikus templom adott helyet az imaes-

teknek. Tekintve, hogy a reformátusok az evangélikus templomban tartják az istentiszteleteket, az egyik este Bella Péter református lelkész, egy másik este pedig Lentulay Attila ny. református esperes prédikált, aki nemrégiben költözött Ménfőcsanakra. A három esetet alkalmanként mintegy 120-130 főt számláló szeretetvendégség követte a kultúrházban ill. a vendéglőben.

Győrújbaráton az evangélikus templomban három felekezet tagjai számára Bausz András r.k. plébános hirdette az ígét. Győrszemerén a r.k. templomban Bella Violetta református lelkész prédikált.

Lébényben két alkalom volt, a római katolikus és az evangélikus templomban. Az imaestek utáni immáron hagyományos testvéri beszélgetésen Nátz Zsolt, az evangélikus gyülekezet felügyelője javasolta, hogy jó lenne az év folyamán többször is összejönni. Gógh Tibor plébános nyitott volt erre a kezdeményezésre, és a nyár elejére meghívta az evangélikusokat egy közös gyülekezeti napra.

Börcsön és Öttevényen is egy-egy alkalom volt. A börcsi imaesten megjelent Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő is, aki imádsággal szolgált, és utána megbeszélést folytatott a gyülekezet presbitereivel.

Téten egy összevont alkalom volt a római katolikus templomban, ahol a győrszemerei református lelkész prédikált.

Bönyön és Banán egy-egy este volt mindhárom felekezet tagjainak és lelkészeinek részvételével.

Győrságon idén a római katolikus templomban gyűltek össze a három felekezet tagjai és lelkészei.

Felelős: Koháry Ferenc; ferenc.kohary@lutheran.hu

Húsvéti szokások és hagyományok Csurgón

A húsvét a keresztény egyház egyik legfontosabb és legnagyobb ünnepe, ugyanakkor a tavasz eljövetelének köszöntése is. Egyházi és családi ünnep egyaránt, amelyhez világszerte számos népszokás és hagyomány kötődik. A húsvét egyben az újjászülető természetnek is az ünnepe.

A húsvét előtti hat hét a böjt időszaka. A böjt szinte az összes világvallás szerves részét képezi. A kereszténységben az ima és a böjt szorosan összekapcsolódott, így az Újszövetségben is a hívők életében. Jézus kiemelte, hogy mind a kettőre szükség van a gonosz elleni küzdelemben. Az első keresztények heti két nap böjtölést tartottak, amely szokást a zsidóságtól vették át, de hogy azoktól eltérjenek, hétfő és csütörtök helyett leginkább szerdán és pénteken böjtöltek. Vagyis részleges böjtöt tartottak. A gyülekezetünk tagjai mára már szokásként csak a pénteki húsmentes étkezést tartották meg. Vannak fiatalabb családok, ahol csak a nagypénteki menüben nem szerepel a hús. A nagypénteki étel általában babból készül vagy burgonyából, és javarészt egytálétel. Ahogy már említettük, az ima és a böjt szorosan összekapcsolható a kereszténységben, így gyülekezetünk első lelkészét, Szekeres Elemért is ez a hit vezette, amikor is böjti hétköznapi istentiszteletre hívogatta a csurgói gyülekezet tagjait, hogy a böjti időszakban ne csak a testünk, hanem a lelkünk és szívünk is megtisztuljon. Ezt a hagyományt az őt követő lelkésztársak a mai napig is tiszteltben tartják, és gondosan munkálkodnak a böjti alkalmak megszervezésében. Ezek az istentiszteletek általában szerda este kerültek megtartásra, és így lesz ez 2019-ben is. Hagyományunkhoz híven minden alkalmunkon szeretettel hívott vendég lelkészt fogad a gyülekezet. Az idei évben első alkalommal Kalincsák Balázné Varga Katalin, a csurgói gyülekezet első elszármazott lelkésze szolgál az egyik böjti istentiszteleten.

Virágvasárnap a húsvét előtti vasárnap, a nagyhét kezdete. Virágvasárnap a gyülekezet idősebb tagjai egy szál virággal érkeznek az istentiszteletre, ezzel szimbolizálva azt a bibliai eseményt, amikor is Jézus számárháton bevonul Jeruzsálembe pálmaágakon. A idei évben új hagyományt szeretnék útjára indítani virágvasárnapon, vagyis a más országokban úgynevezett pálmavasárnapon, ami a gyülekezetünk még nem konfirmált gyermekei szolgálatával kezdődne, majd végződne egyféle keretbe ölelve a virágvasárnap iistentiszteletünket.

A nagyhét a nagyböjt utolsó hete virágvasárnaptól nagyszombatig. Nagycsütörtökön esti úrvacsorás istentiszteleten vehetnek részt a testvérek. Gyülekezetünkben idei kezdeményezéssel a passiót, vagyis a szenvedéstörténetet a csurgói evangélikus hittanosok és szüleik a nagypénteki istentiszteleten közös szolgálatban idézhetik fel. Volt kezdeményezés Kendeh László lelkész szolgálata alatt, amikor is a gyülekezet ifjúsága nagyszombatról húsvét vasárnapra eső virrasztáson vett rész. E kezdeményezés sajnos csak pár esztendőben valósult meg, de jelenleg nem mondható több éves, évtizedes hagyománynak.

Húsvét vasárnap felvirrad a kereszténység legnagyobb ünnepére. A Bibliában megírtak szerint Jézus – nagypénteki keresztre feszítése után – a harmadik napon, vasárnap feltámadt. Kereszthalálával nem szabadította meg a világot a szenvedéstől, de megváltotta minden ember bűnét, feltámadásával pedig győzelmet aratott a halál felett.

Minden gyülekezetnek kívánunk testben és lélekben való megtisztulást a böjti időszakban, a hagyományaitak és szokásaikat tisztelve és megtartva, valamint áldott húsvétot!

Varga Veronika

HÚSVÉT HAJNALA

*Vigasztalást senki más nem adhat,
csak Ő, ki legyőzte a kegyetlen halált.
Ki minden bűnünk, bajunk magára vette,
keresztén vértett és poklokra szállt.
A sziklasírban pihent a teste,
de kihívta onnan Őt az Atya.
Győzött bűnön, poklon, halálon,
Jézusban itt az élet hajnala!*

Deméné Smidéliusz Katalin

Komalátogatás, határkerülés, locsolás ...

Komalátogatás, határkerülés, locsolás, megannyi szokás húsvéthétfőn Somogy megyében. Válogatás dr. Király Lajos gyűjtéséből. (szerkesztette Végh Szabolcs)

A keresztyerek megajándékozása, „komajárás”

Húsvéthétfőn a keresztszülők mindenütt megajándékozzák keresztyermeküket, ez régen egy hímes tojásból, narancsból, esetleg valamilyen édességből állt. Szennában „húsvét másnapjának délutánján a keresztszülők elvittek a templomba egy konyharuha almát, hímes tojást. Amint vége volt az istentiszteletnek, a keresztyereiknek vitték el a ruhák tartalmát. A mezőcsokonyai hagyomány szerint a keresztlány férjhez menéséig számíthat keresztanyja ajándékára.

A pásztorok adománygyűjtése

A nagy ünnepek alkalmával a község által fogadott pásztoroknak a húsvéti ételekből adomány járt. Göllében két kanász vállára vett egy petrencerudat, felkeresték a gazdákat, akik a rúdra likas kalácsot húztak, a kanászfeleségnek pedig tojást adtak. Törökkoppányban a pásztor egy hosszú boton gyűjtötte a kalácsokat.

A húsvéti határkerülés

Pusztakovácsiban minden gazda a legjobb komája, sógora, rokona vagy éppen szomszédjának a földjén letűz egy barkás fűzfaágot, annak tövéhez helyez annyi friss búza- vagy rozsszálat a vetésből, ahány évig kívánja, hogy édes komája éljen. Utána a határkertülő gazdák jó áldomás-ivásra hívják meg egymást.

A húsvéti játszó

A húsvéti szokások közül a mi vidékünkön a legjelentősebb volt a húsvétdélutáni játék és a tánc. A falu fiatalsága egy szép gyöpos téren vagy egy alkalmas kertben összegyülekezett, és itt sötétedésig vidáman játszottak és karikázókat táncoltak.

Buzsákon régi szokás szerint a hímes tojást „megcsácsálják.” A csácsolás lényegében egy varázslás, mely megkeményíti a tojást, és az nem törik össze dobáláskor. A földre tett tojást lábbal „csácsálták”, – a tojás fölött lábbal köröket rajzoltak a levegőbe, és versikét mondtak.

A fiúk játéka volt a kókányolás (néha a lányok is csinálták). Az egyik a hegyes végével fölfelé tartotta a tojást, a másik szintén a hegyesebb végével ráütött. Akié eltörtött, az lett a vesztes. Mesélnek csalókról is, akik fából esztergáltattak maguknak erre az alkalomra „tojást”.

A húsvéti tojáskomaság

A húsvéti játszó idején Somogy több községében szokás volt a tojáskomaság megkötése. Az igazi komásodás, mátkásodás, komatálkül-dés ideje a húsvétot követő fehérvasárnap, de voltak, akik nem vártak erre, hanem már húsvétkor „tojást cseréltek”. Ha az egyik lány a komaságot pajtásának följánlotta, és az szívesen fogadta, akkor hímes tojást cseréltek.

Felelős: Sikterné Csizmadia Ágnes; csizmadia70@freemail.hu

Húsvét hajnali istentisztelet

Évtizedes hagyomány a soproni gyülekezetben, hogy húsvétvasárnap hajnali istentiszteletet tartunk. Az öt órai vagy fél hatos kezdési időpont (kb. fél órával napkelte előtt) riasztó lehet sokak számára, pedig ez az alkalom különleges élményt jelent. Az evangéliumi hirdások szerint az asz-szonyok vasárnap korán hajnalban mentek ki a sírhoz, ahol aztán a követ elhengerítve találták. Ehhez igazodik ez a hajnali időpont.

Az istentiszteletet még szinte teljes sötétben kezdjük, csak az utcai lámpák fénye szűrődik be a templomba. Ez a körülmény egészen különös hangsúlyt ad a felhangzó teremtéstörténetnek, a bűnbeesés történetének, a csontok megelevenedéséről szóló látomásnak és Jónás imájának, megmutatja a bennünk lévő sötétséget. Csak ezután hozzák be a húsvét világosságát jelképező, égő gyertyát, amiről mindenki meggyújt egy-egy mécses. Ezután ez a sok kicsi fény világítja be a templomot, amíg az istentisztelet közben felkelő nap fénye egyre erősebb nem lesz.

Ennek az alkalomnak gyakran része kereszteleési emlékeztető is, aminek

során néhány csepp vízzel és néhány szóval személyesen, mindenki számára felidézzük, hogy Istenhez tartozunk.

Nemcsak Sopronban, sok gyülekezetben ünneplik évről évre ezt a nálunk évszázadokkal ezelőtt kiveszett istentiszteleti formát. Hűséges egyháztagok és a gyülekezeti életben egyébként részt nem vevők számára egyaránt megújító erővel tud hatni.

Tóth Károly

Húsvét a Hunyadiban!

A húsvét ugyanaz itt és mindenütt. Ugyanarról szól, böjtben befelé figyelünk, készíjtjük a lelkünk arra, hogy érdekesebb, felkészültebb legyen a nagypéntekre, húsvét hétfőre. Mégis, ahány gyülekezet vagy intézmény, talán annyi a különbözőség is. Hogy milyen a húsvét, böjt a Hunyadi János Evangélikus Óvodában és Általános Iskolában? Azt hiszem, olyan, mint egy nagy családban! Ahol lehet és érdemes komolyan venni az ünnep lényegét, mégis olyan esendő is és emberi. Közel 850 iskolás és 150 óvodás gyermekkel együtt készülünk, és ünnepeljük a böjtöt és a húsvétot. Talán nekem a legemlékezetesebbek a húsvéti istentiszteletek. 850 gyermek, elsőstől a nyolcadik osztályosig, tanárok, dolgozók. Igen, tudom, ez nem ritka, sok intézményben hasonlóan nagy a létszám. Mégis, mikor készülök az istentiszteletre, valami nagy öröm jár át. Hogy azok az emberek, gyerekek, akik talán jobban várják a nyusztit, mint Jézus feltámadását, akik talán nem is értik és nem is értékeli a húsvét igazi mélységét, velük is, nekik is szól az örömhír! Jézus feltámadt! Valóban

feltámadt. A hitünkől, életkorunktól függetlenül. És így ott, együtt a templomban, zongora, basszusgitár, gitár, fuvola kíséretével, megszólal a zene, az örömszene. Ott, akkor valahogy nagyon együtt tudunk lenni, és ha bár nem is a fejbe, az értelemben, de a szívbe beköltözik az örömhír, az öröm, hogy van remény és élet! Látni a szemeket, s hogy akik ott vagyunk a templomban együtt, kicsit egygé válunk, és Jézussal együtt örülünk.

Valami hasonló élmény van az óvodában is, amikor mind a négy csoport összeül, és közösen hallgatják meg a pászkavacsora, a kivonulás és szabadulás történetét. Pászkát törünk és szőlőlevet iszunk, és emlékezünk arra, hogy milyen nagy is az Úristen! Hogy nem csak a zsidókat szabadította meg az Úr, hanem nekünk is, nekik is, az ovisoknak is, szabadságot adott. Jó ezt látni és ebben hinni. Hogy kicsiknek és nagyoknak, tanároknak és nekem, mint lelkésznek is szól az üzenet. Jézus él!

Már a böjtben is beszélünk Jézusról természetesen, hittanórákon, áhítaton. Sok a kérdés, sok a gyermek. Olyan őszintén

teszik fel a kérdéseiket. Hogy mennyire nehéz elhinni és megérteni a húsvét lényegét. Ők még merik feltenni a kérdéseiket. Ők még tudják, hogy az őszinte kérdésre, a szívből jövőre jön csak igazi válasz.

Eszembe jut egy történet, egy párbeszéd, ami egy óvodás és köztem történt. Egy kedves kicsi, csöpp kislány a foglalkozás után odajött hozzám, és az ölembe ült. Előtte arról beszélgettünk, hogy Isten teremtette a világot. És a foglalkozás végén, a kislány az ölemben megkérdezte, hogy Zoli bácsi, az Istent ki teremtette?

Bajban is voltam, hogy így hirtelen mit is mondjak ennek a kislánynak? Filozófálgatni csak nem akartam elkezdni, így annyi buggyant ki belőlem, hogy Katusom, Isten mindig is volt.

Mire ő csak annyit felelt, hogy, „...ja! Akkor jó”

Akkor jó! Így, őszintén, másképp, sokféleképpen elhinni és megélni, hogy Jézus valóban közöttünk van.

*Kadlecsik Zoltán
Felelős: Hegedűs Attila;
Attila.Hegedus@lutheran.hu*

Ahol ketten vagy hárman...

Megtisztelő számomra, hogy felkértek erre a cikkre, hogy jó példákat osszak meg más gyülekezetekkel. Mégis azt kell, hogy mondjam, nincsen nálam a bölcsék köve, se jó receptet nem tudok adni senkinek, mi hogyan lesz eredményes, jól működő. Sok alkalmat felsorolhatok, de van, ami talán máshol sokkal jobban működik, van, ami egyértelmű, és van, ami megvalósíthatatlan a helyi adottságok miatt. Nem a gyülekezeti programok sokszínűségén van, azt hiszem, a hangsúly, hanem a megélésükön. Ha létezik recept, valahol itt kezdődne talán...

Sokszor elmondjuk a gyülekezetben: „Akarhat bármit egy lelkész, ha nem talál meghallgatásra a gyülekezet részéről, illetve nincs rajta Isten áldása, üres erőfeszítés csupán.” Mi úgy éljük meg gyülekezetünkben, hogy ebbe a két irányba egyszerre elmozdulni az, ami valamit elindíthat közösségeinkben.

Isten áldását kérni a legfontosabb, amit megtehet egy gyülekezeti előjáró. Minél több mindent akarunk, annál fontosabbá válik ez. A másik oldal pedig a személyesség. Modern, könnyen használható, gyors informálódást biztosító eszközeink vannak, de egy se pótolja a személyes megszólítottaságot.

A másik nagy kérdés mindig, hogy mikor tekintjük eredményesnek azt, ami történik. Ha csak a számokat néznénk, akkor a kistelepülések sok mindenben labdába se rúghatnának. Sokszor nincs kiből meríteni. Itt jön a kérdés: megelégszünk-e a ketten vagy hárman helyzetével, és velük csináljuk ugyanazt, amit hússzal, százszal is lehetne, vagy legyintünk, és azt mondjuk nem érdemes ennyi emberért még egy istentiszteletet, bibliaórát, vagy bármi mást tartani. Személy szerint úgy vélem, kisgyülekezeteink felett kimondott ítélet az, ha számok mentén gondolunk a gyülekezeti szolgálatokra.

Másik oldala az eredményességnek, hogy lelkileg mennyire épül a gyülekezet. Lehet-e ezt mérni valóságosan? A templomba járás intenzitásából ma már nem tudunk erre nézve következtetéseket levonni. Én is megélem azt a gyülekezetben, hogy templomba nem tudnak eljönni emberek (például munkabeosztás miatt), de bármilyen más alkalmat szívesen vesznek, megszólíthatók, ragaszkodnak gyülekezetükhöz, a kötődésük nem csak formális, hanem lelki érintettség van mögötte. Itt sem szabad veszni hagyni azt a kettőt vagy hármat...

Még egy aspektusa van az eredményességnek. Sokszor hallom én is a panaszt, hogy „a fiatalok elköltöznek, főleg városokban telepednek le, semmi haszna nem lesz belőlük hosszú távon a gyülekezetnek”. Az lehet, hogy a gyülekezetnek nem, de az egyháznak még lehet. A szol-

gálatomat eredményesnek fogom tartani akkor, ha az innen elköltöző fiatalok közül legalább ketten vagy hárman kopogtatni fognak más gyülekezetek ajtaján, ahol ugyanúgy lelki otthonra lelnek, mint amit gyermekkorukban az indító gyülekezetben megélték.

Mindezek után mégis pár alkalmat hadd mondjak el saját gyülekezetünk életéből. Karácsony után vagyunk, de mégis nagyon fontosnak tartom a gyerekek szolgálatát ilyenkor. Betlehemessel járjuk végig a házakat, gyülekezetünk idős, beteg tagjait. Fontos ez a találkozás idősnek és gyerekek egyaránt. Karácsonykor közös szolgálat a templomokban, gyerekekkel, ifjúsággal. Idén kaptam egy ajándékot azáltal, hogy a már felnőtt, lassan családot alapító ifjúsági tagok önszerveződően, újra közösen adtak elő egy szindarabot. A szívük hajtotta őket.

Az óévet már hosszú évek óta gyülekezeti közösségben is elbúcsúztatjuk. Könnyedebb alkalom, de együtt van idős és fiatal, a gyülekezet mindegyik részéből, és a találkozás ajándékká válik mindenki számára.

Minden évben megszervezzük a gyülekezeti hittanversenyt is. Azon túl, hogy készülünk rá, nagyszerű alkalom, hogy a társgyülekezetek gyermekei itt is megismerjék egymást. A lebonyolításban mindig az ifjúság segít. Igyeksznünk nagyon fiatalon megéreztetni velük, hogy mindenki tehet a gyülekezetért, és minden munka megbecsültté válik ebben a közösségben.

Gyülekezeti farsangot szervezünk, ami ismét közösségformáló ereje miatt kedvelt. Ilyenkor még a lelkész is más bőrébe bújik egy kicsit...

Böjtben (de az adventi időszakban is) hétközi istentiszteleteket szervezünk minden társ egyházban. Pár éve ökumenikus alkalmakat is tartunk, mely után böjti, szolid szeretetvendégségre hívunk mindenkit.

Igyekszünk tavasszal és ősszel bibliaórai sorozatokat is tartani. Van, hogy tényleg csak 2-3 embernek, de az itteni beszélgetések mélységei szintén építenek bennünket.

A fiatalokkal hosszú évekig passiózni jártunk, idén újra szeretnénk elindulni a Luther szindarabunk után.

Hittanos piknik a gyerekeknek és családjaiknak, kirándulás konfirmandusokkal, illetve jó templomba járó gyerekekkel, biciklitúra az ifjakkal, mind-mind találkozásra hív Istennel és egymással egyaránt.

Idén ünnepli a meszlén hittanos táborunk a 25. évfordulóját. Nagyon sok fiatalnak lett életre szóló élménye az itteni lelki münició. Itt is mindenki megtalálja a maga feladatát, illetve cél is, hogy minden korosztály a magáénak érezze a tábort.

Kistelepülések lelkészeiként sokszor ránk marad a népművelői feladat egy része is. Így megyünk évente 3-4 alkalommal közösen színházba. De akár majálist is rendezünk a gyülekezeti ház udvarán.

Minden évben szervezünk egy nagyobb gyülekezeti kirándulást is. Így voltunk a jubileumi évben Luther nyomában, Németországban, illetve tavaly Erdélyben

Igyekszünk minden kínálkozó alkalmat megragadni arra, hogy közösségbe hívjuk gyülekezetünk tagjait, illetve másokat is, akár kettőt vagy hármat is.

A teljesség igénye nélkül a felsorolt alkalmak célja, hogy erősebbé tegye a kötődést az Élet forrásához, gyülekezethez, egymáshoz, mert ahol van még két vagy három ember, aki Jézus nevében összegyülekezik, ott bízhatnak: Jézus is ott van velük.

Kalincásák Balázné Varga Katalin

Felelős: Kőrösi Krisztina; krisztina.koros@lutheran.hu

„Föl nyílot a sír homála, győzött az Isten báránya, Aleluja, Aleluja” Szimbólumok a húsvéti ünnepekörben.

A húsvéti tojás készítése (legyen díszes vagy dísztelen) népművészetünknek egy olyan ága, mellyel napjainkig évente ismétlődően, minden településen, minden ember kapcsolatba kerül.

A tojás ősidők óta jelképe a világmindenség keletkezésének, az életnek, a születésnek, és az újjászületésnek, telis-tele van rejtelmekkel.

A magyarság keresztény hitre való áttérése nem múlt el nyomtalanul, hiszen az egyházi előírások mellett megtartották pogány szokásaikat.

Így húsvéti népszokásaink is csak részben vallási, részben pedig pogány eredetűek, esetenként összemosódnak, szinte nem lehet megkülönböztetni őket. Ősi pogány elemeket hordoz az ünnepet megelőző cselekvések sora: a tavaszi nagytakarítás, a házak meszelése, a sírok rendbetétele, a folyóvízben mosdás nagypénteken, locsolkodás, tojásajándékozás, stb.

A keresztény vallásban a húsvét a megváltó Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe, melyhez az ételszentelés és a tojásszentelés szertartása is tartozik.

Miért festették pirosra a húsvéti tojásokat?

A piros szín az élet színe, mely a pogány időkben maradt ránk, és részben vallási szimbólummá vált. Hiszen a pirosra festett tojás Jézus kiontott vérére utal.

A tojásokat eleinte ősi elemeket hordozó motívumok (például csillag, pötty, kéz, szem, stb.) díszítették. Emellett – idővel – a nyomokban ősi elemeket hordozó vallási díszítmények is megjelentek. A motívumokat eredetileg valamilyen éles eszközzel karcolták a festett tojásokra. A későbbi évszázadokban már méhviasszal rajzolták a mintát a festetlen tojásra, majd ezt követően festették le azokat – általában piros színnel.

A szimbólumokon kívül szerelmi ajándéokra, vagy vallásosságra utaló versikéket is írtak a tojásra. Hímes tojás készült locsolónak, keresztgyermeknek, de nem egy esetben szerelmi ajándékként is szolgált – kedveseknek.

A hímes tojások elterjedése elsősorban a római katolikus, görögkatolikus és a görögkeleti vallású hívők között jelentős, míg a protestánsok között csekély. Feltehetően ezzel magyarázható az is, hogy a tojásdíszítés szokása Közép- és Kelet-Európában a legelterjedtebb.

A piros tojás Jézus Krisztus feltámadásának jelképe lett, ezt hangsúlyozták vallásos versikékkel és egyházi szimbólumokkal is:

„Én a Krisztusé vagyok, Övé lenni akarok,

Valamíg egy csillag ragyog, még azután is,
én mindig övé maradok.

Boldog húsvéti ünnepeket kívánok!”

A hímes tojáson megjelent keresztény szimbólumok:

Jézus Krisztus nevének görög betűiből IHS, XP

Jézus Krisztus jelképe a hal, a kereszténység, hit, és emellett a termékenység szimbóluma. A kereszténység ősi hitvallására utal: Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó!

Az egyenlő szárú görögkereszt a világ négy égtájára utal.

A víz hullám a kereszttség jelképe, a hímes tojáson vízfolyásnak nevezik.

Az úrvacsora jelképei, az ostya és kereszt is fellelhető a tojásdíszítésben.

A kereszt, a horgony, a szív: a hit, a remény és szeretet jele. „Juliskának három kincset keress, higgy, remélj és szeress Sándor”

A bárány keresztel ábrázolás a feltámadt Krisztusra, Isten bárányára utal. A zászlót tartó bárány húsvét jelképe.

A csónakból kinövő, virágokkal körbevett kereszt az örök élet és az egyház jelképe.

A galamb képe több jelentéssel is bír: tisztaság, érintetlenség, szelídség, újjászületés és a Szentlélek. Krisztus megkeresztelésekor Isten Lelke galamb formájában szállt alá az Atyáról a Fiúra. A galamb csőrében az olajág a békét, a rozsmaringág a szeretmet szimbolizálja.

A kakas a fény, az újjászületés, az éberség jelképe, ugyanakkor Péter árulására utal.

A páva az újjászületés, a feltámadás, az örökélet szimbóluma, mely pécsi ókeresztény sírban is látható díszítmény.

Bakó Ildikó,

Magyar Kézműves Remek díjas tojásfestő népi iparművész
(Az illusztrációk jelentős része a Szerző alkotása.)

Felelős: Weltler Gábor; gabor.weltler@lutheran.hu

Egy közösség tavasza

református gyülekezetplántálás a Sokorón

Sokorói-dombság Reformátusai

Magyarországon (és a keresztyén kultúrkörben) megszoktuk már, hogy ha egy gyülekezet történetét kell összeállítani, több évszázadot kell átfognunk. Pedig új gyülekezetek alakultak az elmúlt évtizedekben és az elmúlt években is. Ha pedig az egyházaink komolyan veszik a küldetésüket, és komolyan veszik a társadalmi, demográfiai változásokat, még több új gyülekezetet lehet majd elindítani. A közösség, ahol református lelkészként szolgálók, nem tud átfogni még több száz évet, de ez nem jelenti azt, hogy gyenge lenne. Közel sincs annyi év mögöttünk, mint a legtöbb keresztyén közösség mögött Magyarországon, de ez nem jelenti azt, hogy ne lenne történetünk és üzenetünk. Tavaly szeptemberben lett hét éves a Győrújbarát-Ménfőcsanak Református Misszói Egyházközség, a dunántúli reformátuság egyik legfiatalabb gyülekezete. Még csak a tavaszunk tart, elindult valami, csak sejtjük, mivé fog kibomlani, reményeink szerint későbbi generációk fogják megtapasztalni azt, amivé fejlődhet ez a gyülekezet.

2011. szeptemberében indult a gyülekezet lelki építkezése. A lehetőséget az adta, hogy a Dunántúli Református Egyházközség vezetése felajánlotta az anyagi segítséget a nagyobb városok számára, hogy az Egyházkerület szakmai felügyeletével igény szerint elkezdődhesse a gyülekezetplántálás. A győri reformátusok éltek a lehetőséggel és az elmúlt évtizedekben többszörösére duzzadt agglomeráció lett a célterület, olyan települések, ahol bár tősgyökeres reformátusság nincs, a betelepülők között viszont felmerült az igény egy saját közösség elindítására. Az egyházközség területe – szemben a megszokott, egy településre való kiterjedéssel – magába foglalja Győr két városrészét, Ménfőcsanakot, Gyirmótot és két önálló települést, Győrújbarátot és Nyúl.

A megbízást én kaptam meg, és nem teljesen ismeretlenbe érkeztem. A budapesti teológia elvégzése után érkeztem, még segédlelkésznek Győr-Szabadhegyre, ahol nyolc évig szolgáltam, ezért a környéket valamennyire sikerült megismernem, ráadásul Ménfőcsanakon szórványistentiszteleteket is tartottunk, és hittan csoportjaim is voltak. Saját ingatlanunk nem volt, a „főhadiszállás” egy, az egyházkerület által bérelt ház Győrújbaráton, ami parókiaként szolgál. Győrújbarát nagyjából a terület közepe, ide terveztük az istentiszteleteket is, az elsőt 2011. szeptemberében tartottuk. A helyszín az önkormányzat által fenntartott Civil Ház, ahol több terem is használhatunk azóta is. Az első alkalmon tizenketten-tizenhármán gyűltünk össze – lelkészként nem voltam egyedül, többen a győri református gyülekezetbe járók közül már az elején jelezték, hogy csatlakoznak a misszióhoz. A vasárnapi istentiszteletekre járók száma azóta jelentősen megnőtt (ötvenhatvan ember általában, ünnepekkor százhusz-száznegyven), de a helyszín még ugyanaz, a közösségi ház nagyterme, ami alkalomról alkalomra berendezve nekünk kicsit mindig templommá válik. Ezeken a győrújbaráti istentiszteleteken minden hozzánk tartozó településről vannak tagok, ettől függetlenül a régi ménfőcsanaki szórványistentisztelet tagságának is tartunk délutáni liturgikus alkalmakat a helyi evangélikus templomban.

Mint írtam, nem voltam egyedül, sokan csatlakoztak azok közül a reformátusok közül, akik addig Győrbe jártak be és voltak ott gyülekezeti tagok, ők alkották meg a közösség magját, akikkel egy azóta is működő bibliaóras csoportot is elindítottunk. Mindjárt a kezdetekkor a hitoktatást is megszerveztük, folytatódta az órák Ménfőcsanakon és elindultak Baráti és Nyúlön. Az induló maghoz hamarosan elkezdtek csatlakozni az eddig is a területen élő, de a győri egyházközségekhez nem kötődő református családok is. A harmadik hullámot pedig az egyre több, az ország más, református gyülekezetekkel is rendelkező területeiről érkező beköltöző adta.

A gyülekezetünk egyre ismertebb lett, és a gyülekezeti tagok nagyon aktívak: érzik a súlyát, hogy rajtuk is múlik, hogy legyen legyünk ahhoz, hogy önálló és önfenntartó közösséggé váljunk. Egyházközségünkhöz a kezdetek óta több, egyházi múlttal nem rendelkező ember is csatlakozott, ami szintén fontos a számunkra, megélhetjük együtt Isten misszióját.

Hogy mi a fontos számunkra az elejétől fogva? Először is az, hogy az evangéliumot érthető és személyes formában tudjuk továbbadni a hozzánk érkezőknek. Reményeink szerint a magyar református és protestáns értékeket is minél többekkel meg tudjuk ismertetni, de valójában ez másodlagos, a legfontosabb, hogy aki hozzánk érkezik, Jézus Krisztus életváltató örömhírével találkozzon. Istentiszteleteinket és gyülekezeti alkalmainkat úgy próbáljuk megformázni, hogy életszerűek és befogadhatóak legyenek: megteremtjük a lehetőségét annak, hogy valós életkérdésekre keressünk válaszokat az igéből. Ide kapcsolódik a következő alapelv, ami az akadálymentesség: célunk, hogy gyülekezet bemutatkozásai, istentiszteleteink, programjaink lehetőséget adjanak a kapcsolódásra. Már az első istentiszteletünkön szerveztünk például gyerekfoglalkozást – nem is sejtve, kik jönnek el – hogy a gyermeke tud-e mások számára nem zavaróan jelen lenni az istentiszteleten, senkit ne tartson vissza. Sőt, inkább számunkra is szóljon speciálisan az ő korosztályukra kidolgozott foglalkozás. Azóta a gyermekek között végzett szolgálat foglalkoztatja a legtöbb munkatársat. Ahogy láttuk, hogy egyre több kisgyerekes család csatlakozik hozzánk, megteremtettük a lehetőségét, hogy egy harmadik teremben a legkisebbekkel zavartalanul lehessen együtt lenni, úgy, hogy közben lehet követni az istentisztelet hangját is. Ez csak két példa a sok közül, ami mutatja, hogy kreativitással és odaszánással megoldhatóak a problémák akkor is, ha nem általunk alakított, saját infrastruktúrával gazdálkodunk. Az is fontos számunkra, hogy gyülekezetünk élő és tevékeny része legyen a településeinknek, építő és áldást közvetítő legyen a jelenlétünk.

Nagy erősség, hogy a vidékünkön hagyományosan jó a kapcsolat a többi felekezettel, az evangélikus gyülekezetekkel különösen. Az evangélikus templomokban tarthatunk istentiszteleteket, esküvőket, a gyülekezeti termekben presbiteri ülést. A szükségből lett szép hagyomány Győrújbaráton: a választások

napján nem tudjuk használni a Civil Házat, mivel szavazóhelyiség. Így közös istentiszteleteket tartunk az evangélikus testvérekkel az ő templomukban, és így tudunk egységet felmutatni épp olyankor, amikor a közélet a leginkább megosztó tud lenni.

Nagyon szép mérföldköveink voltak: az első úrvacsora az általunk vásárolt kelyhekből az első pünkösdünkön, a presbitérium megalakulása öt éve, az első konfirmáció, és az, hogy azóta egyre több a konfirmandusunk. Gyülekezetünknek jelenleg kilencven egyházfenntartója van, de az „erőterünkben” körülbelül százötven ember van, azok, akik valamilyen formában kötődnek hozzánk, ismerkednek velünk, nem beszélve a számban hatvan feletti hittanos gyermekről.

Éljük gyülekezetünk tavaszát, kísérletezünk, tervezünk, van, hogy kudarcokba futunk, van, hogy örülünk, de Isten kegyelméből meg tudunk újulni és erősödni.

Kihajtott a növény, a plántálásnak vége, egyre növekszik, egyre több a feladat és a lehetőség. Azt is érezzük, hogy lassan vége a tavasznak, és újabb szintre kell lépnünk, az előttünk lévő szolgálatokat már nem tudjuk ellátni megfelelő hajlék nélkül. A lelki építkezés mellett el kell kezdeni rakni a téglákat is.

Gyülekezetünk következő nagy feladata egy református gyülekezeti központ felépítése, amibe már bele is kezdünk, miután a munkálatok elindításához támogatást kaptunk a Magyarországi Református Egyháztól. Egy meglévő épületet alakítunk át, olyan házat, ami korábban bolt volt, majd szórakozóhely. Reményeink szerint egy év múlva olyan lelki centrumunk lesz, ahol nagyobb és állandó istentiszteleti térrel fogunk rendelkezni, termeink lesznek a csoportmunkákhoz, kialakítunk egy irodát és egy konyhát és az emeleten egy lelkéslakást. A kellő időben kezdjük el, nem túl korán, amikor még bizonytalan volt, hogy szükség van-e egy épületre, lesz-e elég ember; és nem túl későn. Most már látszanak azok a távlatok, amikhez elengedhetetlen a saját tér. Ebben a munkában vagyunk a presbitériummal és a gyülekezeti tagokkal imádkozva és dolgozva, leküzdve az eddigi nehézségeket és megélve a gondviselő Isten jelenlétét.

Nekem lelkipásztorként a missziós lét, a gyülekezetplántálás nem megszokott problémái és örömei, a tradíciókkal rendelkező kálvinisták és a „kívülről” érkező emberek színes keveréke nagyon sokat adott. Feleségem, Bella Violetta Győrben egyetemi lelkész, és emellett a szomszéd faluban, Győrszemerén szolgál. Mindkettőnk számára fontos a jelenben is releváns lelkészi munka kutatása, a mai kor kihívásaira adandó valós, de az evangéliumból fakadó válaszok megtalálása.

Reményeink szerint a plántálási időszaknak vége, és mi, a Sokorói-dombság reformátusai hamarosan elhagyhatjuk a missziói jelzöt – egyházi értelemben, hisz ez azt jelentené, hogy egy önfenntartó, száz százalékgig önálló gyülekezet született. Másfelől, a tanítványság felől nézve a gyülekezetnek mindig misszióinak kell maradni, mert csak úgy tudja betölteni azt a küldetést, amit Jézus Krisztus ránk bízott.

*Bella Péter
református lelkész*

„Ott vagyok közöttük...”

Hetvenéves a württembergi magyar protestáns lelkiigondozás

múltjukat és bemutatja jelenüket. A kerek évfordulót a hagyományos őszi konferenciájukhoz csatlakozó hálaadó istentiszteleten ünnepelték meg a Bad Cannstatt-i Luther-templomban, 2018. november 11-én.

Magyarországról dr. Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke és Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke vett részt az alkalmon. Igéhirdeítéssel dr. Ulrich Heckel stuttgarti egyházfőtanácsos és Szemerei János püspök szolgált. Az istentiszteletet követő szeretetvendégség során a fentebb felsorolt egyházi vezetők mellett köszöntőt mondott dr. Berényi János főkonzul, dr. Ulrich Dreesman, a magyar istentiszteleteknek helyet adó Luther-templom lelkésze, és dr. Varga Pál lelkipásztor, a Németországi Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének elnöke is.

A már említett jubileumi kötetben a szerzők a következőképp fogalmazták meg közösségük jelen helyzetét: „A gyülekezet magját még mindig azok az emberek képezik, akik a 70-80-as években jöttek el a Kárpát-medencéből, hogy itt átmenetileg vagy véglegesen új otthonra találjanak. (...) A kihívás a jövőre nézve: komoly missziói területté vált Stuttgart és környéke: nagyon sok a magyarul beszélő ember Stuttgartban. Nem csak munkavállalók kerülnek ki egyre inkább a nemzetközi cégek alkalmazottjaiként környékünkre, hanem óriási számban lépik el Dél-Németországot a jobb megélhetést, új életet keresők... Ezeknek az embereknek a megkereséséhez, lelkiigondozásához, misszionálásához a meglévő rendszer nem nyújt elég flexibilitást. (...) A 70 év elkötelez. De elsősorban nem az évek sokasága, vagy a sok munka, amire hálásan tekintünk vissza, hanem Krisztus szava, ami éltet és továbbvisz minket: ...ott vagyok közöttük...”

AM

A magyar kormány által indított, a határon túli magyar közösségek építését célzó Körösi Csoma Sándor ösztöndíjprogram keretében 2018 őszétől Stermeczki András evangélikus lelkész és felesége is részt vesz a gyülekezeti munkában és a magyar nyelvű programok szervezésében.

A gyülekezet sajátossága, hogy elsősorban istentiszteleti közösség. A magyar nyelvű alkalmakra járó hívek, a német törvények értelmében, a lakóhelyük szerinti illetékes evangélikus lelkészi hivatalhoz tartoznak. Ezért minden magyar nyelven folyó egyházi cselekmény (keresztezés, konfirmáció, esketés, temetés) az illetékes lelkészi hivatalok engedélyével történik. Jelenleg két helyszínen, a Stuttgarthoz tartozó Bad Cannstattban, illetve Heilbronnban tartanak havonként egyszer istentiszteletet.

Emellett természetesen fontos szerepe van a közösség életében a különböző kulturális programoknak, a magyar nemzeti ünnepek megülésének és a magyar testvérgyülekezetekkel való kapcsolattartásnak is.

A hetvenedik jubileum alkalmából „Ott vagyok közöttük...” címmel a gyülekezet könyvet adott ki, amely összefoglalja

A kutatás örömet jelent számomra

giai, de az élet más kérdéseiről is sokat beszélgetett. Falusi gyerekként felnőve megismerte a falusi életet és gondolkodásmódot, ennek a világnak a szépségét és gondjait-bajait, a rokonság és a közösség összetartó, fegyelmező és védő erejét, a munka becsületét és a tisztességet. Természetesen nyelvével, a rábaközi, a mihályi nyelvjárással együtt. Az idősebbek körében mai is él a szolidaritás, a tisztesség, a munka becsülete.

Kiss Jenő 1961-ben érettségizett Sopronban, majd felvették az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar magyar–latin szakára (1963-ban felvette a finnugor szakot is), ahol 1966-ban szerzett tanári és finnugor szakos előadói diplomát.

Csodálatos a magyar nyelv, vallja a mihályi születésű Kiss Jenő nyelvész. A professzorral szülőfalujáról, az evangélikus gyökerekről és a magyar nyelv jövőjéről beszélgettünk.

Kiss Jenő nyelvész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. A dialektológia, a szociolingvisztika, a nyelvtörténet és a nyelvtudománytörténet jelentős kutatója. Szerepe volt a magyar nyelvjáráskutatás módszertanának megújításában, valamint a szociolingvisztikai (társadalomnyelvészeti) és a strukturális szempontok nyelvjárástani alkalmazása terén. Számos magyar és nemzetközi tudományos díj és elismerés mellett 2006-ban a Mihályi díszpolgára címet is átvehette. Több publikációja jelent meg szülőfaluja nyelvjárásáról, történeti vonatkozásairól. Kiemelkedően sokat tett Mihályi megismertetéséért.

– A mai napig tartom a kapcsolatot Mihályival, évente többször látogatok haza, ott éltek a szüleim, ott él a rokonságom. Megvan a családi ház, nővéremmel tartjuk fenn, s főként nyáron töltünk feleségemmel és nővéremmel több időt ott. Egy nyelvésznek különösen fontos, hogy a közösséggel tartsa a kapcsolatot.

Mint mondta, evangélikus közösségbe született, a családdal együtt templomba járt, Bibliát olvasott, a protestáns puritán szemléletet örökölte. Lelkipásztorával, Sümeghy Józseffel nemcsak teoló-

gizott, hanem a magyar nyelv jövőjéről is sokat beszélgetett. Falusi gyerekként felnőve megismerte a falusi életet és gondolkodásmódot, ennek a világnak a szépségét és gondjait-bajait, a rokonság és a közösség összetartó, fegyelmező és védő erejét, a munka becsületét és a tisztességet. Természetesen nyelvével, a rábaközi, a mihályi nyelvjárással együtt. Az idősebbek körében mai is él a szolidaritás, a tisztesség, a munka becsülete.

A bölcsészkar oktatási dékánhelyettese volt, a magyar nyelv történeti és nyelvjárástani tanszékét 1991-től 2006-ig vezette. A tisztségeket kollégáinak megítélő bizalmaként fogadta, feladatait igyekezett legjobb tudása szerint ellátni. Fontos volt számára, hogy még fiatalon magyar nyelvi lektorként dolgozhatott Németország nyugati felén, ahol új, ideológiai kötöttségek nélküli világ tárult fel előtte. Többször járt Finnországban, kedves ez az ország számára.

A kutatás mindig örömet jelentett neki, munkája egyben hivatása is. Sok publikációja jelent meg különböző témákban, több szülőfaluja nyelvjárásáról, történeti vonatkozásairól is. Ha az ember beleszeret egy tudományba, akkor az új kérdések izgatják, azokra keresi a válaszokat, kö-

zölte. Nyelv nincs ember nélkül, ember sincs nyelv nélkül, a professzor erről többször tartott előadást.

– Szokták mondani, hogy kihal egy nyelv. Egy nyelv nem hal ki, hanem elhagyják a beszélői. Vagy azért, mert kiirtják őket – például egy afrikai törzs esetében –, vagy az azt beszélők egy fontosabbnak vélt nyelvet vesznek át, és elfelejtik az eredetét. A közösségek versenyképessége attól függ, van-e versenyképes nyelve. Ma az a nyelv versenyképes, melyen magas fokon lehet művelni a szépirodalmat, tudományokat.

A világon 7000 nyelv létezik, 200-nak vannak túlélési esélyei. Azok a nyelveknek biztos a pozíciójuk – ez a magyar nyelvre is vonatkozik –, amelyeknek van kodifikált köznyelvük, a tudományokat lehet művelni, az adott közösségnek önálló állama van. A magyar nyelv jövőjétől sem kell tartani.

– A magyar nyelv nincs veszélyben. Egy dolgot azonban szeretnék mindenkinél úgy az anyanyelvére, mint aminek a sorsa személy szerint tőle is függ. Ragaszkodjunk hozzá, használjuk szépen és próbáljunk mindent megtenni azért, hogy tovább örökössük ezt a nyelvet. Csodálatos a magyar nyelv, fantasztikus a múltja, eddigi élete hosszabb, mint a latin nyelv. Az, hogy megmaradhatott, elődeinknek köszönhető, az előttünk járó nemzedékek továbbadták anyanyelvüket a következő nemzedékeknek.

Kiss Jenő nyugdíjasként sem dolgozik kevesebbet, mint korábban. Az egyetemre ugyan kevesebbet jár, mert csak a posztgraduális képzésekben tanít, de a kollégákkal szívesen találkozik, a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnökeként is van feladata.

Otthon az 1979-ben megjelent Mihályi tájszótár új, bővebb kiadásán dolgozik. Pályázatok írásában vesz részt, jó időben kertjében dolgozik. Budakalászon, egy kertes házban lakik nyugdíjas orvos feleségével; két lányuk és egy fiuk van. A mihályi mellett a budapesti Deák téri gyülekezet tagja.

Balla Emőke

Régóta szúrta a szememet az „irattárban” egy doboz, amiben régi újságok voltak. Az év végi rendezgetés közben erre is sor került. A sok egyforma között volt egy, ami nem odavaló. Kihúztam. Egy Evangélikus Naptár volt. 1969 – olvastam rajta a nagy számokat. Egyből feléledt bennem a szerkesztő. Ez pont ötven éve volt. Ebben biztos találok valami segítséget az évfordulókhoz. Nézzük csak ... 450 éve: Luther lipcei vitája Eckkel. Ez jó! 400 éves a Szepesi Hitvallás, 250 éve választották pozsonyi lelkésznek Bél Mátyást, 325 éve építették a vadosfai gyülekezet első templomát, évfordulója van Leonardónak, Rembrandtnak és Radnótinak... Továbblapozva érdekesnek tűnő elbeszélés következett. Beleolvastam abba is. Érdekes megközelítés. Egy Luther-kabát szemszögéből a lelkési szolgálat. Az illusztrációra tekintve én is elrévedtem. Az enyém is már mennyi mindent látott, élt át, sőt a régít már le is cseréltem ... Nézzük csak, ki írta!? És akkor jött az igazi meglepődés. A nagyapám! És attól kezdve meglevenedtek a történetek és a helyszínek. Láttam magam előtt a gyóni parókiát és templomot. Hallottam a harangszót, mely istentiszteletre hív, és megjelent nagyapám akkurátus alakja a Luther-kabátban, aki belép a templomba, szól az orgona, melyen a nagymamám játszik, s a gyülekezet felállva éneklí „Mi Urunk, édes Atyánk, add nekünk Szentlelkedet!”. Mezősiné Tóth Ágota illusztrációja pedig teljesen élethű képet ad a készülődés, összeolvadás pillanatairól.

Édes emlékek. Jó volt gyermeki egyszerűséggel tapasztalni, magamba szívni, majd örökségként továbbvinni az ő szolgálatukat. És ezeket az emlékeket ezen a kis íráson keresztül megosztom ...

Koczor György

Egy Luther-kabát emlékeiből

Pályámat nem egy időben kezdtem a gazdámval. Elődöm kölcsönkabát volt. A felszentelés szépségét és örömét viszont ez egy cseppet sem rontotta. Amikor az öreg püspök apostoli csókkal testvérévé fogadta fiatal gazdámval, azt a viseletes kölcsön-kabátot oda nem adta volna semmiféle arannyal átszőtt, brokát hercegi köntőért.

A következő nyolc és fél hónap alatt még ő állt helyt a szolgálatban. A „házamnál szeretet és megbecsülés, asztalomnál pedig jó polgári étkezés” parókusi díjazás mellett a 35 pengős kongrua minden elsején sóvárogva várt küldemény volt és nem akart növekedni, hogy lehetővé tette volna az én világrajjötmöt. De bizonyára így volt a jó.

Születésem – keletkezésem, létrejöttöm – legalább megközelítően, egybeesik azzal a püspöki levéllel, mely gazdámval a fővárosba rendelte szolgálatra. Ott már jobban feltűnt, hogy a kölcsön-kabát még bokáig sem ér. Pedig a gazdám ott sem nőtt nagyobbra (ha néha úgy is érzélte!), de hát ... nos igen. Most már telt is annyi, hogy a szabó, aki Luther-kabátot még nem csinált életében, a gazdám gazdájának Luther-kabátját szemrevételezve, nagy bátran nekivágott és – dicsekvés nélkül – remekbe megalkotott engem.

*

Itt kezdődik hát az én saját, külön életem. (Nem mondhatom azt, hogy „szolgálatom”, mert az sohasem volt egyedül az enyém. Azt sem, hogy „tündöklésem”, mert az igazán csak évtizedek elmúltával, most jutott teljességre – a kopástól.) Aki évtizedekben számolja a múltját, az nem vállalkozhatik arra, hogy életéből mindent elmond. Ezért csak egy-egy képet villantok fel, s ebben sem idői, sem tartalmi sorrendet nem követek. Csak ahogy a redőim közül kihullanak. Például ...

Egyszer az öreg püspök-professzor megkért bennünket (a gazdámval, meg engem), hogy abban a kis vidéki gyülekezetben, amely az ő gondozása alatt nőtt fel, végezzünk

egy temetést. Egy édesanyát temettünk, akiről nem tudhatunk sokat, de annyit láttunk, hogy a gyászoló családban legalább nyolc gyerek van, akik hangos jajveszékeléssel siratták az édest. Azóta nagyon sok ravatal mellett álltunk már, de ilyen őszinte, nagy fájdalmat nem láttam. Akkor a gazdám azt tette, amit talán azóta sem: mikor el-elcsukló hangon befejezte a síri imádságot, és a legfájdalmasabb következett: a sírba-bocsátás, két kicsi árvát magához ölelt és bő szárnyaimmal betakart. Azok a nyomok, amelyeket a végig szipogó kicsik szép fekete testemen hagytak, talán nem váltak volna díszére egy szalonkabátnak, én azonban még ma is azt érzem, hogy akkor a gazdámval nagyon szép istentiszteletet végeztünk.

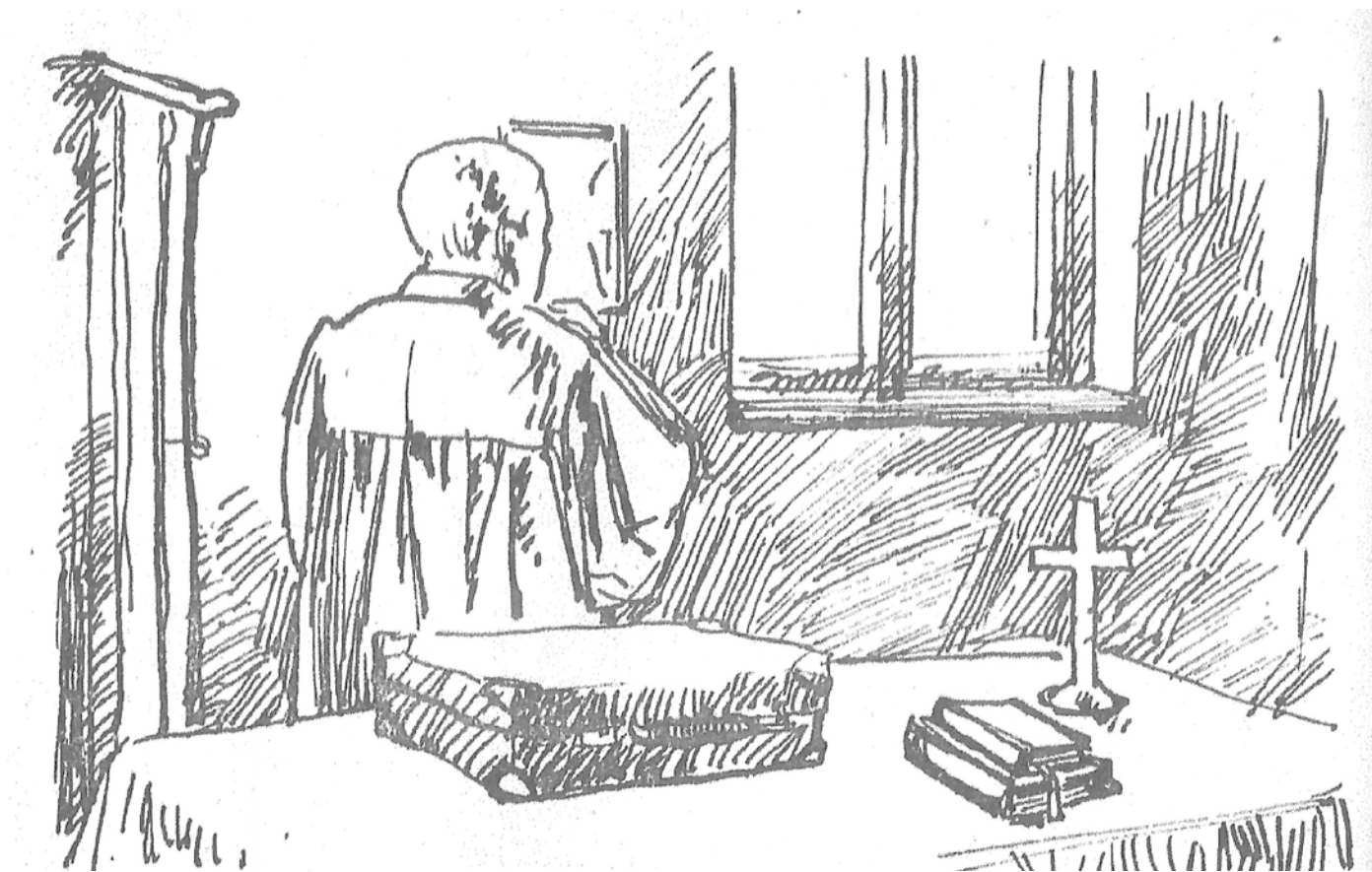
*

Aztán elmúlt a fővárosi dicsőség is, s azt az időt, amely ezután következett, én magamban mindig a „kofferes időszaknak” nevezem. – Mit tudtok ti, mindig fogason függő Luther-kabátok, mit jelent az, amikor a gazda hetenként legalább háromszor összehajtogat s begyúr a táskába, aztán – Jézus segíts! – ki a szórványokba! Mi, még szekéren vagy biciklin mentünk, s én ott feküdtem a saroglyában, vagy ott lógtam a kormány szarván, a kofferban. Volt úgy, hogy tele terem várt bennünket, akkor szépen kisimultak gyűrött redőim. Máskor talán csak ketten-hárman, bizony, akkor nehezen vasalódtak ki a koffer-lakás ráncai.

*

Sokan talán azt gondolják, hogy a Luther-köntös élete természetszerűleg magányos élet. De azért vannak nekünk is kiváltságos ünnepnapjaink. Jó rájuk visszaemlékezni. A nagy alföldi városban majdnem háromszáz társammal együtt vonultunk a templomba, szép rendben. Elöl a püspökök, közben gyülekezetnyi lelkész-sereg. Luther-kabátban és baretban, hátul, a legvégén pedig a két házigazda-lelkész, Luther-kabátban és keménykalapban, dolínderben. Azért nagyon szép volt!

S hadd emlékezzem meg még egy ilyen sokadalomról.

Az is szép volt. Szomorúan szép. Püspököt temettünk. A Deák térről kétszázán indultunk el, hogy a félrehúzódo forgalom sorfala között eljussunk a Kerepesi temetőbe. Kétszáz próbált férfitörökből szállt az végtiszteességadó ének: „Krisztus, te vagy életem” és „Minden e földön csak elmúlándó”, úgy, ahogy ő akarta, aki egykor a „Confirma Deus”-t intonálta az oltár előtt, fejünkre tett, áldó kézzel.

Időben előreugrottam egy kicsit, de visszalépek, mint aki elhagyott valamit. Egyszer megint táskába gyűrt a gazdám, és rákötött a csomagtartóra. Ez nem volt jó. Körülöttünk dörögtek az ágyúk, az aknavetők, zúgtak a repülőgépek, bevilágították az éjszakát a toroktüzek, amikor hajnalban kiadták a parancsot: aki tud, menjen! Nehéz volt. Amikor egy-egy vasárnap szószékre álltunk – én tudom legjobban –, a Luther-kabát alatt nyugtalanul vert a szív az elhagyott, talán el is veszett gyülekezetért.

A Luther-kabátok gazdáinak Nagy Gazdája azonban ott adott békességet, ahol legkevésbé gondoltuk volna. Az oltalmat adó pince sok kis fülkéjéből előjöttek a családok, kicsinyek, nagyok, és szállt az ének, csodálatosan szállt. Együtt zengték: „Erős vár a mi Istenünk! ... Tebenned bízunk eleitől fogva ... Magyarországról, romlott hazánkról, ne feledkezzél meg szegény magyarokról ...” Egy kis teaasztal volt az oltár és szószék, és – különös! – a zsírból, padlóviaszból eszkábált méceses füstölő világánál el tudtam felejteni az oltárok fényét, ragyogását, melyben olyan sokszor megfürödtem már.

Hét hét múlt így el. Az utolsó nap vasárnap volt. Délelőtt még együtt könyörgött a katakomba népe megmaradásáért, szabadulásáért, aztán lelket bénító, szörnyű tűz után

minden elcsendesedett, szinte bántó csend lett és egy óra múlva megnyíltak az óvóhely vasajtajai, és az utcára tódult nép a szokatlan fénytől pislogva ismergette a sebeitől alig felismerhető várost.

Nekünk csak egy gondunk volt: mikor kerül most már újra ránk a sor? Ebben a szorongásban még jobban össze-forrtunk, a gazdám és én, a Luther-kabát.

De egyre jobban sóvárogtunk „hazafelé”. És hamarosan el is indultunk. Gazdám sokszor emlegeti: kár, hogy fénykép nem örökölt így meg bennünket. Kucsma, bajusz, télikabát, alatta én, a Luther-kabát, és a kézben egy romeltakarításkor talált sítot, mint zarándokbot.

*

Érdekes! A béke áldott életének alig van története. Ahol rend van és nyugalom, ott az emlékek elsimulnak. Így jó és így szép. A hazatérés óta talán öt vasárnap sem volt, amikor a fogason maradtam volna. Szolgálunk.

*

Nem is várunk már semmi nagyot, semmi izgalmasat, bár ez teljesen a Nagy Gazda kezében van. Egy szerepemre azért mégis remegve gondolok. Az még el fog jönni. Egyszer majd megáll a szív a Luther-kabát alatt, és én odasimulok a gazdámhoz, aki elindul a templom nélküli város felé. Tudom, ott nem lesz rám szükség. De nem baj, nem fáj. A fekete köntös fehér ruhává változik.

Ha hazaértünk.

Ha igazán hazaértünk.

Ruttkay-Miklós Géza

Felelős: Koczor György, gyorgy.koczor@lutheran.hu

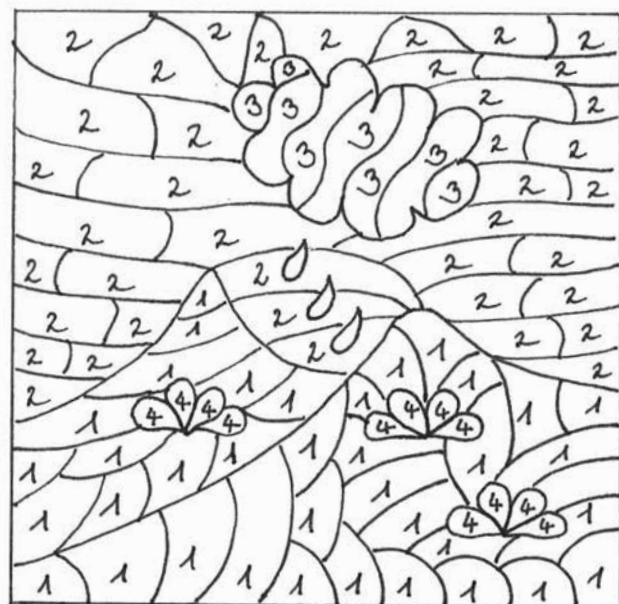
A felhő és a dűne

Egy igencsak fiatal felhőcske (de hát mindenki nagyon jól tudja, hogy a felhők élete rövid és mozgalmas) először nyargalászott fenn a magasban, néhány igen nagyra dagadt és bizarr felhő társaságában. Midőn a nagy Szahara sivatag fölött haladtak, társai, akik már tapasztaltabbak voltak, egyre biztatták: – Szaladj, csak, szaladj! Ha megállsz, elvesztél. A felhőcske azonban nagyon kíváncsi volt, mint a fiatalok általában, és lesiklott a vágatató bivalycsordához hasonló gomolygó felhők alá. – Mit művelsz? Hová mégy? – vicsorgott vissza rá a szél. A felhőcskének azonban igen megtetszettek az aranyló homokdűnék: valóban elragadó látványt nyújtottak. Lassan-lassan föléjük ereszkedett. Úgy tűnt, hogy megannyi szélről cirógatott aranyfelhőre talált bennük. Egyikük rámosolygott. – Szia – mondta neki. Nagyon bájos dűne volt. Épp akkor formálta a szél, aranyló fürtjeivel játszadozva. – Szia. Az én nevem Felhő – mutatkozott be a felhő. – Az enyém pedig Dűne – hangzott a válasz. – Hogy megy a dolgod ott lenn? – Mendegél... Nap és szél. Néha túl meleg van, de azért minden rendben. És a tiéd? – Nap és szél... nagy vágta az égen. – Az én életem igen rövid. Ha megérkezik a nagy szél, lehet, hogy el is tűnök. – Sajnálod? – Egy kicsit. Olyan, mintha semmire sem kellenék. – Azt hiszem, rövidesen én is esővé változom és leesem. Ez az én sorsom. A dűne habozott egy pillanatig, azután azt mondta: – Tudsz róla, hogy mi úgy hívjuk az esőt: mennyország? – Nem is tudtam, hogy ilyen fontos vagyok – mosolygott a felhő. – Egy-két idősebb dűne elbeszéléséből tudom, mennyire jótékony az eső. Akkor csodálatos dolgok borítanak be bennünket, amiket úgy hívunk, hogy fű... és virágok... – Ó, igen, ismerem őket. – Valószínűleg én nem fogom megismerni őket soha – fejezte be szavait a dűne. A felhő gondolkodott egy darabig, azután megszólalt: – Tulajdonképpen én is rád hullajtanám az esőmet... – De akkor meghalsz... – Te pedig kivirulsz – szölt a felhő és lassan kezdett átváltozni jótékony esővé. Másnap a dűne csupa virág volt.

Színezd ki!

A történet illusztrációját kapod.

1 = világosbarna 2 = világoskék 3 = fehér 4 = narancssárga

Kedves Olvasóim! Ügyes kódfejtést kívánok!

A= ♥ Á= ♠ B= □ D= ✖ E= ■ É= ▣ F= ○ G= ● H= ◉
I= ☼ J= ☼ K= △ L= ▲ M= ▲ N= ◇ O= ◆ Ó= ◆ Ö= ■
Ő= ■ R= ■ S= ■ T= ☼ U= ✖ Ü= ● V= ● Z= ● Y= ☼

” ♥ □ □ ♥ ◇ ◇ ☼ ▲ ♥ ♥ ◆ ✖ ▲ ▲ ■ ●
☼ ■ ☼ ◆ ● ◆ ◆ ♥ ◆ △ ♥ ♥ ◆ △ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
● ◆ ● ☼ ■ ● ☼ ■ ■ ▲ ■ ■ ■ ○ ☼ ♥ ☼ ▲ ▲ ✖ ☼ ■ ■
☼ ■ ■ ■ ◆ ♥ ♥ ☼ ▲ ♥ □ ♥ ● ◆ ● ☼
■ ▲ ☼ ■ ◆ △ ■ ♥ ▲ ☼ ♥ ▲ ♥ (1 ☼ ♥ ◆ ◆ ■ 4,9)

Szeretettel: Váraljainé Melis Orsolya, Orsi néni

MÉGIS!

Még mindig SZÉLRÓZSA – otthonról

Néztem a videókat, olvastam az Ev. Életben megjelent tartalmas beszámolókat, így alakult bennem egy cikkre való vélemény.

A Szélrózsa-hangulat, az élmény helyhez kötött, át kell élni: korábbi helyszíneken négy alkalommal magam is megtapasztaltam.

A rádióadásban némelyik megszólaló fesztiválról, mások találkozókról beszéltek.

Én a „találkozó”-jelleg erősítését szorgalmazom. Fogyó létszámú egyházunkban célszerűnek gondolom az anyagiakat, a programokat, de a rendelkezésünkre álló isteni időt, a „kairost” koncentráltan, takarékosan és a lehető leghatékonyabban felhasználni!

A videókból láthattuk, hogy egyházunk püspökei, országos és kerületi felügyelői mellett sok lelkész, valamint világi tisztségviselő is ellátogatott, előadást is tartott a bükki

SZÉLRÓZSÁN.

Érdemes lenne a következő találkozók helyszínén különböző testületek kihelyezett ülését szervezni. A Püspöki Tanács mellett kis előkészítéssel az OP, esetleg kerületi közgyűlések, vagy inkább missziói és ifjúsági bizottsági megbeszélések szervezhetők. Utóbbiakra meghívhatnánk a jelenlévő ifjúság érdeklődő tagjait is!

Megfontolásra ajánlom, hogy az Ifjúsági Találkozó nevének megtartása MELLETT az eddiginél tudatosabban hívjuk a felnőtt érdeklődőket már szombatra, de a vasárnapi táborzáró istentiszteletre feltétlenül. Tudom, ez komoly változtatás, de bátoríthat minket, hogy református testvéreink eredményesen tartják két évente a REND-et (Református Egyházi Napok Dunántúli), többféle korosztály részére.

Az Úr Jézus feltámadása után megígérte a tizenegy tanítványnak, aztán minden követőjének: „Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Ebben a szóban bízva fogalmaztam a cikket, bennünket is ez a szó bátoríthat arra, hogy merjünk változtatni! Ezek a változtatások bátoríthatják gyülekezeteinket, kisebb közösségeinket is, hogy új dolgokat, új formákat próbáljanak ki; remélve azt, ha változtatunk, akkor lehet jó irányú változás, növekedés egyházunkban!

Erős vár a mi Istenünk! Csak Benne bizzunk, Benne bízhatunk egyedül!

Magassy Zoltán ev. lelkész

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja
Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Megbízott felelős szerkesztő és terjesztés: Koczor György

Email: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Telefon: +36 20/824-3444

Korrekter: Miklósné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő: Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám: UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről: IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

Tördelés: RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátapon a porrogszentkirályi templom új harangja látható.

